

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

III. zvezek.

V Ljubljani, marec 1914.

XXXI. letnik.

Šest postnih govorov.¹

Dr. Mihael Opeka.

I.

Vera ali nevera?

Predragi v Gospodu! Pozvan sem bil, da vam v tem svetem postnem času nekaterikrat govorim s tega mesta. Rad to storim; ne z zaupanjem v svojo moč, marveč z zaupanjem na blagoslov božji in z velikim zaupanjem na moč resnice, kateri so odprta vaša srca. Ne bom vas vsiljivo učil. Samo premišljeval bom z vami, hladno in trezno, nekatera velika in važna vprašanja, ki jih bo treba boljbolj naglas premišljevati tudi v naši domovini, zato ker silijo na dan z vedno mogočnejšo silo. — Vera ali nevera? to je eno tako vprašanje. Vera! so klicali naši očetje in pradedje; vera v Boga Stvarnika nebes in zemlje — vera v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega — vera v sveto katoliško Cerkev in njene nauke — vera v neumrjčnost človeške duše, v srečno ali nesrečno večnost. In še živi ta klic v duši našega naroda, o, hvala Bogu, še živi... Toda tudi drug glas se dviga med nami, predrzno, kakor nikoli dozdej.

¹ Opomba. Te govore sem l. 1909. na poziv presvetlega gospoda kneza in škofa govoril v ljubljanski stolnici slovenskemu razumnistvu. Zdaj jih izročam knjigi z željo, da bi tiskani komu kaj koristili. Nekaj apologetičnih in našemu času primernih misli je zbranih v njih. Kar sem rabil virov, jih pošteno navajam pod črto. Če bi bil na tem ali onem mestu katerega izpustil, nisem imel namena, prodajati tuje blago za svoje, marveč bi bil v tem slučaju — zdaj, po petih letih — le pozabil, da sem še to ali ono vzel tu ali tam. — Zares bi bilo zelo prav, če bi po teh ponižnih govorih vzbrstela kje kaka dobra kal, dandanes, ko gre hudobna setev tako bohotno v klasje!

Dr. M. O.

Vstajajo — in kakor bi ne bili sinovi vernih očetov in pradedov, oznanujejo odpad od Kristusa, sovraštvo Cerkvi in njenim naukom in — ne dovolj: *N e v e r a d o d n a !* se glasi njihov klic, *n e v e r a d o k o r e n i n !* Boga samega ni! uče, duše ni! posmrtnosti ni! ne kazni ni ne plačila v večnosti! — Predragi! Vprašanje je tu: vera ali nevera? Ali je nam res mogoče živeti brez vere v Boga, v neumrjčnost duše, v posmrtno življenje? Vera ali nevera?

* * *

Jouffroy, veliki francoski učenjak, je pri svojem učenjaštvu izgubil vero. Kako se mu je potem godilo, popisuje sam nekako s temi besedami: — V prostih urah, ko sem v tihi noči ob svojem oknu ali podnevi v senčnatih izprehajališčih premišljeval svoje sanje, mi je silno razburjenje klicalo nazaj v spomin vero moje mladosti in me opominjalo strašne praznote v moji duši . . . Vleklo me je po dolgih letih zopet nazaj v domovino, k moji stari materi. Zopet sem bil pod streho, kjer so mi potekla mlada leta, med ljudmi, s katerimi sem dorastel. Vse je še bilo kot v mojih otroških dneh, samo jaz sem se bil izpremenil. Moja mati je še molila prav tako goreče kot tedaj, ko je molila z mano otrokom; v cerkvi, v kateri sem prejel prvo sv. obhajilo, se je darovala sveta daritev z isto pobožnostjo kot nekaj; na pokopališču so ljudje molili z istim zaupanjem za svoje sobrate in prijatelje. Vse, kar me je v mladosti obdajalo, kar me je ljubilo, vse je imelo še isto srce, isto vero — samo jaz sem jo izgubil, samo jaz sem šel skoz življenje in sem se postaral in, tako učen — nisem vedel nič! Samo jaz, tako prosvetljen — sem bil brez luči, samo jaz, tako poln svetovne modrosti, sem bil — brez miru.¹

Predragi! Boljše ni mogoče dopovedati prekletstva nevere. Brez luči! brez miru! Brez resnice za naš *r a z u m* — brez opore naši *v o l j i* — brez sreče za naše *s r c e*: razdejanje celega človeka! Ali je drugače?

Ali more moderna nevera zadovoljiti naš *r a z u m*? S čim pa? Ali s svojo znanostjo brez Boga? O ta znanost! Kako odgovarja na največja, na prva vprašanja! Odkod je svet? vprašuje razum, če ni Boga Stvarnika, odkod je človek? Kaj je človek? — Odkod je svet? Glej, pravi znanost brez Boga: iz večne tva-

¹ Prim. Dr. Philipp Hammer, *Sieben Predigten über des Menschen Ziel und Ende und letzten Dinge*. II. Aufl. str. 57.

rine je; ta se je gibala, od večnosti ali pa tudi ne od večnosti, po gotovih zakonih se je pretvarjala in presnavljala, preurejevala in razvijala skozi veke, skozi tisočletja, milijone let — dokler se ni ustrojila, kakršna je zdaj, dokler ni porodila vsega, kar je zdaj... In človek? Tudi človek je rojen iz te večne tvarine: Ko je tvarina oživela, je življenje rodilo novo življenje, vedno močnejše, vedno popolnejše, do najpopolnejše živali, iz katere se je polagoma razvil človek... Predragi moji! Ali je to hrana za naš razum? Ali to zadovolji našo pamet? Večna tvarina — odkod pa je tista? vprašuje sam brezverec Dybois-Reymond — in odkod je gibanje? odkod zakoni gibanja? odkod je življenje? Če danes mrtva stvar ne rodi žive, kako jo je kdaj rodila? — Odkod je čutenje? odkod zavest? odkod um? odkod prostost v človeku? Brez Boga — same uganke, večne uganke, naš razum ne izve ničesar, naš razum strada v neverski vedi. Ignoramus! pravi Dybois-Reymond: Ne vemo in nikoli ne bomo vedeli. Nič ne ve nevera, odkod je ta čudoviti red v vesoljstvu, odkod vsa nepopisna modrost v sleherni najmanjši stvari. V jasni noči gleda nešteto vojsko zvezdnih svetov in nič nima odgovora na vprašanje, kdo jim je dal te železne zakone, po katerih se gibljejo —; narodo opazuje in ne ve, odkod je njena veličast in lepota —; o najmanjšem metulju je prepričan, da mu niti enega krila ne more narediti največji umetnik na zemlji... in nič ne ve, odkod je na tisoče vrst takih umotvorov. In kaj šele, če začne zopet premišljevati človeka! Iz živali? Kako? Kdaj? Kje? Iz živali — človek, ki misli, ki snuje, ki napreduje, ki ustvarja veličastna dela, ki s svojim razumom obvlada svet? Kako? odkod? — Ignoramus! In čemu je ta človek? Kaj mu je namen? Kam gre? V smrt! Drugega odgovora nevera nima. Zakaj duše ni, posmrtnosti ni!

Duše ni in posmrtnosti ni! Boga ni in večnosti ni! Predragi! ali ne vidite, da izgubi tukaj vso oporo tudi naša k slabemu nagnjena volja? Čemu z zatajevanjem samega sebe dobro hoteti? dobro delati? čemu koprneti po kreposti? po lepem in blagem, če ni Boga? če ni posmrtnosti? Ena sama modrost je potem prava modrost življenja: uživati, z velikimi požirki piti tisto malo sladkosti, kar je more dati življenje, v vseh rečeh streči svojim strastem — samo če je mogoče!...

Lev Tolstoj, modrijan na Jasni Poljani — je bil tudi izgubil vero. Še mlad, še na gimnaziji. Nekega dne leta 1838. so mu

tovariši odkrili, da ni Boga in tudi njega pridobili za to vero. Tolstoj ni več veroval, vendar je želel biti še dober. A kadar koli je drugim razodel to željo, so se mu rožali in smejali. Če pa se je vdajal najbolj razuzdanim strastem, so ga hvalili in še vzpodbujali. — Laž, tatvina, pohot, pijanost, umor . . . skratka, ni ga zločina, pravi Tolstoj, ki ga ne bi bil storil, in za vse to so me hvalili . . .¹

Čisto prav. Kajti čednosti ni in greha ni, če ni Boga in večnosti. Kar komu služi, to je čednost, kar mu ovira uživanje, to je greh. Človeške postave niso zanič. Na Francoskem so ob času revolucije naredili 15.479 postav, pa so nazadnje spoznali, da je vse zastoj — brez vere. Človeške postave niso nič brez vere — in božjih ni! Tako je vsakomur vse dovoljeno — in čednost je beseda brez vsebine. — O, čemu ste se toliko trudili, vi slavni bratje in sestre naše, ki vas tu na zemlji imenujemo svetnike! Čemu postili, bičali, zatajevali, trpeli, žrtvovali — čemu ste umirali mučeniške smrti — če ni Boga, ne duše, ne večnosti . . . Vi milijoni! čemu? Čemu se še trudite vi vsi, ki ljubite krepost, čemu se mrtvičite in zatajujete? . . . Uživate! uživajte preko čednosti in preko greha — uživajte! Če ni Boga, ne duše, ne večnosti — ne plačila!

Preljubi! Ali ni žalostno naše s r c e pri teh mislih! O, zelo žalostno! Zelo nesrečno mora biti srce v neveri. Ko ne vemo, zakaj živimo in je konec vsega le — smrt! Ali je potem sploh še vredno živeti?

Misijonar L. Ballet pripoveduje, kako je jesenskega večera leta 1905. prišel k njemu v Tokiju mlad Japonec, vseučiliščnik, živih oči, a žalostnega lica, s presenetljivim vprašanjem: — Častiti oče, oprostite, ali vi mislite, da je življenje vredno življenja? — Začudil se je misijonar in prestrašil. — Kako more mlad mož o tem dvomiti? je odgovoril. Toda mladenič je povzel: — Jaz pa mislim, da ni vredno živeti! Ali ni življenje samo breme? Čemu nositi je za prazen nič? Za kapljico sladkosti tuintam nositi toliko trpljenja in prevar? . . . Misijonar je strmel. Odkod ima mladenič te črne, strašne misli? Kmalu je izvedel. Imel jih je iz knjige japonskega pisatelja Nakae Tokusuka. Ta je bil rojen leta 1847. V mladosti je živel grešno, razuzdano; na Francoskem se je napil gnojnice strasti in brezverstva. Potem je bil doma poslanec in pisatelj. Leta 1901. je dobil neozdravljivo bolezen, raka. Gre

¹ Prim. Katol. Obzornik 1901, str. 181.

k zdravniku in ga vpraša, koliko časa bo še živel. — Poldruško leto! je bil odgovor. Tedaj je šel in napisal knjigo »Poldruško leto« (»Išči men ju han«), polno sovraštva do vsega, kar je velikega in plemenitega in človeštvu svetega, polno studa do življenja. S to knjigo so se zastrupljali mladeniči in črpali iz nje obup in gnus do življenja, tuven so se učili, da življenje ni vredno življenja, potem ko so izgubili vero v posmrtnost, ki jo oznanja celo njihovo paganstvo!¹

Resnično! Zelo mora biti obupano naše srce nad življenjem brez Boga in brez večnosti. Ko prijokamo na svet in se vojskujemo z življenjem, in je konec vsega le — smrt... Ko trpimo in smo žalostni in bolni in revni in lačni in zapuščeni in preganjani, in je konec vsega le — smrt... Ko umirajo pred nami drugi, ki smo jih ljubili z neodoljivo silo svoje duše — in — kraja ni, ni zvezde mile, kjer bi ljubeča srca se sklenile... O, predragi moji! mora, v neveri mora obupati naše srce. To srce hrepeni po sreči, po popolni, neizkaljeni sreči... Zastonj! Nikoli je ne bo doseglo — pravi nevera, nikoli! Konec vsega je le — smrt...

* * *

Predragi v Gospodu! Končam. Ali vera ali nevera? — Proč z nevero! kliče naš razum — proč z nevero! kliče naša volja — proč z nevero! vpije naše srce. Molimo na glas vero naših očetov!

Verujem v Boga Očeta, vseмогоčnega Stvarnika nebes in zemlje... odpušcanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje. Amen.

¹ Prim. Društveni govornik, I., str. 233.

II.

Mrtva in mrzla vera.

Predragi v Gospodu! — Preveč mi je že, je dejal nekega dne Voltaire, poslušati vedno in vedno isto pesem, da je bilo 12 mož dovolj, da so spravili krščanstvo v svet; dokazati hočem, da je zadosti en sam, da ga spravi s sveta. S tem »enim samim« je mislil sebe. In privesek Voltaire-ov, filozof D' Argens je poročal proti koncu 18. stoletja pruskemu kralju Frideriku II.: — Pišem knjigo, ki ima namen za zmirom uničiti vražarijo, kateri pravijo — vera . . . Toda glejte, Voltaire in D' Argens sta se zgrudila v temo smrti; celo stoletje že trohnita v zemlji; tudi mnogokaj drugih, njima sorodnih sovražnikov božjih je leglo v grob —: »vražarija«, katoliška vera, pa še živi, 320 milijonov pristašev ima in je razširjena po vsem svetu.¹ Res da jo tuintam izpodjeda nevera — tudi v naši domovini so, ki taje celo Boga in dušo in posmrtno življenje — toda to so navsezadnje le majhni procenti, zlasti še, ko tudi v teh ljudeh, kakor pravi Tertullijan, od časa do časa duša, prebujena iz pijanosti pozemskega uživanja vzdihne in nehote zakliče Boga — duša po naravi krščanska . . . Toda nekaj drugega je, predragi, kar se strašno in nevarno širi po vsem svetu in tudi med nami. Nekaj drugega pridobiva čedalje več tal med vsemi sloji. To je verski indiferentizem, verska mlačnost in brezbriznost: to je tista m r t v a i n m r z l a v e r a, ki njen dih tako strupeno veje in mori in brani, da se naše misli k nebeškim željam povzdignejo!

* * *

Nič ne bom pretiral, predragi v Gospodu, a le poglejmo okrog sebe. Koliko je žalostnih p o j a v o v verske brezbriznosti in lahkomiselnosti! Koliko ljudi hodi po svetu, in tudi po naši domovini, kristjani po imenu, brez zmisla za krščanstvo, za krščansko življenje! Kaj jim je služba božja? Vse premajhna, včasih tudi deveta briga. Ob nedeljah in praznikih tiha, najkrajša sv. maša, tako iz neke meščanske dostojnosti. Pridiža in popoldanska služba božja, to ni več moderno. Pri nekaterih tudi sv. maše ni več vsak Gospodov dan: nemara le ob največjih godovih, trikrat, štirikrat na leto . . . Pri drugih sploh nikoli. Vsaka stvarca je že dober izgovor: ob lepem vremenu izlet, ob

¹ Prim. Fr. Xav. Wetzel, Entweder kalt oder warm, str. 3.

ugodnem času lov, ob najmanjšem nerazpoloženju bolezen... Cerkvono leto z vso svojo lepoto in veličastjo, z vsem skrivnostnim obnavljanjem našega odrešenja ne najde odmeva v nešteto srcih. Božič, Velikanoč, Binkošti, kako konvencionelno, kako brez krščanskega duha se vse to praznuje... Advent in post brez spokornih misli, štiridesetne pobožnosti, procesije, javne molitve in toliko drugih prelepih cerkvenih naprav — brez zmi-sla v toliko dušah... In sv. zakramenti, v katerih je Gospod tako bogat s svojimi milostmi, iz katerih tečejo vrelci življenja, kako strašno se zanemarjajo! Manj ni mogla — enkrat na leto vsaj — je zapovedala Cerkev: enkrat na leto pridite in očistite svoje duše v krvi Jagnjetovi vsi, ki vam je vest obtežena z grehom; enkrat na leto vsaj se poživite z zakramentom močnih vi, ki ste slabi na poti zveličanja... In glej, mnogih ni, brez števila jih ni — eno leto, pet let, deset let, nikoli jih ni več po poroki, in takrat Bog ve, kako so opravili — do zadnje ure jih ni, in takrat Bog večni vé, kako opravijo... Poglejte v družine! Kje se res še moli zjutraj in zvečer, pred jedjo in po jedi, ob angel-skem češčenju? Kje se spoštuje postna zapoved? Kje se ob nedeljah bere iz pobožne knjige? O, iz romanov in umazanih časnikov pač! Kje se govori o službi božji? o pridigi? o krščanskem nauku? Kako redke so družine, v katerih se otroci vzga-jajo po krščanskih načelih, v strahu božjem — in ne samo po naravnem taktu, po človeških manirah. Nič čuda! Saj se tudi zakoni sklepajo po tem! Kdo še vpraša dandanes, ali je ženin krščanski? ali je nevesta bogoljubna in krepostna? dandanes, ko je svobodna ljubezen geslo nevere in se vzvišeni pomen zakona za človeštvo tako tepta z nogami, da se taji njegova zakramen-talnost in se proglašča za razdružljivo ta najtesnejša in najvažnejša vez, sklenjena pred Bogom in človeško družbo...

In vsi ti posamezniki, predragi, in vse te družine — nočejo biti brezverci. Verne se imenujejo — in vsa javnost z malo iz-jemami hoče pri nas biti še verna. A kakšna je pogosto tudi ta vera javnosti! Kako se posvečujejo dnevi Gospodovi? Ali se ne oskrunjajo z nešteti veseliciami in zabavami? — Preteklo nedeljo je bilo v Ljubljani 36 veselic, so poročali časniki pred-pustom z nekakim ponosom, in potlej se je glasilo zopet cel teden: — Prihodnjo nedeljo vsi sèm, vsi tja!... Predragi! Kdor čuti socialno, ta mora s socialnega stališča jokati bridke solze nad takim neugnanim zapravljanjem; kdor pa je prešinjen tudi

od žive vere, ta bo jokal pri tem tudi nad mrzlo in mrtvo vero našega časa, kateremu naj služi dan Gospodov v nezmerno uživanje. Verna hoče biti javnost, prijatelji moji, in ta javnost ima tako plehke in plitve pojme o veri, o moralí, o Cerkvi, o krščanstvu! Kolikokrat se proslavlja v njej greh in strast in zaničuje krepost! Verna naj je ta javnost, ki tolikokrat kleveta vero, ki se neredko posmehuje življenju po veri, ki neredko v blato tepta dragocene bisere verskih naukov in zapovedi. Ta javnost, ki se brani vere v svojih socialnih in državljskih težnjah, v svoji umetnosti, v svojem slovstvu . . . Dočim so največji umetniki preteklih vekov črpali iz vere predmete svojim najlepšim umotvorom — kako je dandanes! Nesmrtni Raffaell je še umirajoč želel napraviti par božanskih potez na obličju Izpremenjenega Zveličarja . . . Kaj se slika dandanes! Netivo za strast in pohoto! Nedosežni Dante je šele takrat prav razvil svojega duha, ko se je kakor orel dvignil v nebesa pred prestol božji, kjer je začul angelski: Sanctus! sanctus! sanctus! — kjer je z neskončno radostjo pozdravil vzor čistega materinstva: — Vergine Madre, Figlia del Tuo figlio! Devica Mati, hči svojega Sina . . . In kaj se poje, kaj se piše dandanes! Kateri pisatelj se ne sramuje zapisati božjega imena v svoj umotvor?

To je vera? Ne, to ni vera! To je malomarnost v veri, to je najhujši indiferentizem; to je herezija našega časa, bolezen naše dobe, rak-rana moderne družbe.

Zakaj izgubiva moderni človek zmisel za živo vero? Zakaj jo prezira? zakaj dvomi o njej? Jasno je namreč, da jo prezira, da dvomi, da jo zameta: zakaj življenje je izraz mišljenja, dejanje sad misli. Odkod tedaj? Od slabih zgledov, od vsega ozračja naše dobe. — Toda odkod to ozračje?

Nekaj vzroka je v u m u. Premalo razmišljamo o veri in njeni življenski potrebi in resničnosti njenih naukov, o lepoti njenih zapovedi. Veliki Avguštin in Anzelm in Tomaž Akvinski in Galilei in Newton in nešteto drugih je razmišljalo o vsem tem globoko in ženialno — in vsi so videli, kako je potreba, da prešine vera vsega človeka, vse njegovo dejanje, vse korake njegove. Naš čas, predragi, je pri vseh svojih drugih znanostih in napredkih izgubil pogled v resnice-vodnice človeškega življenja. Na Francoskem so vprašali učenjaka, kaj sodi o sedanjem verskem gibanju, o modernizmu. — Nič, je bil odgovor. — Jaz nimam o tem nobene sodbe, ker ne mislim na to. Že petnajst let so

moja edina misel žabji okraki. Te opazujem, da bi doumel razvoj življenja.¹ — Tako se mnogim godi, zlasti inteligentnim. Od doma niso čestokrat versko nič ali slabo poučeni. V dijaških letih jim je veronauk samo predmet, v najboljšem slučaju toliko ljub ali neljub, kakor drugi predmeti; na univerzi nič — pozneje v službi nič . . . Odkod bi potem vedeli za lepoto vere, odkod za njeno blagotvorno moč, da bi se je oklenili z močno ljubeznijo?

Toda večji vzrok verske zanikarnosti je v volji, ki jo oblegajo strasti. Žal, da je slaba trdnjava ta naša volja. Strast premaža, človek pade . . . Tedaj se mu zazdi vera breme. Misel nanjo postane zoprna; njene resnice se začno zavijati v dvome, njene zapovedi v meglo . . . Če ni tako! Kdaj pa zapade človek navadno v versko brezbriznost? Ali v dneh nedolžnosti? O ne, tedaj je srce srečno v veri in življenju po veri. Ali v pozni moški dobi? O ne, tedaj se duša neredko povrne k živi veri! Ali v starosti? O ne, starček najde najslajšo tolažbo v veri! Ampak v mladeniških letih, tedaj ko kipi strast, tedaj, ko hoče srce uživati — takrat . . . Takrat postane življenje po veri — jarem, takrat se zgodi, da človek začne opuščati, kar mu vera nalaga — to je doba, v kateri se koti nevera ali se vsaj zamori življenje po veri, da ostane vera mrtva, brez del in sadov.

Predragi v Gospodu! Naša doba je polna take mrtve vere. Česa nam je treba, da jo oživimo?

Treba nam je pred vsem več resnobe v misljenju. Življenje moramo imeti za to, kar je: za pripravo na večnost. To je vidik, s katerega moramo gledati. Mi gremo v smrt in potlej v večnost. — V življenju nekega napolitanskega škofa, Atanazija po imenu, ki je pokopan v slovečem samostanu na Monte Cassinu, se pripoveduje, kako se je nekoč neki slepec spoteknil ob njegovem grobu, padel, zadel z obrazom ob nagrobni kamen in — izpregledal . . .² Tako bi morali mi, kadarkoli zadenemo ob misel na smrt — in Bog ve, da ni težko zadeti ob njo, ko vse okrog nas umira — odpreti oči in izpregledati, zavedeti se, da gremo v smrt in v večnost . . .

Potem nam je treba v zgoje volje. Treba je zatajevanja, premagovanja, odpovedi. Čimbolj se vdaja človek šumnemu življenju zunanjega sveta, čimbolj se potaplja v njegovi nasladi, tembolj zapuščen postaja njegov notranji svet, tembolj umira

¹ Prim. Društveni govornik, I., str. 235.

² Prim. Hammer, Sieben Predigten, str. 82.

njegova vera. Duša, zakopana v zemljo in njeno uživanje, pozabi, da je še drug svet, še višje življenje, katerega ne vidi telesno oko in ga ne otiplje roka. In če ga pozabi, kako bo hrepenela po njem v živi in delavni veri?

Slednjič je treba m o l i t v e. Ni drugače. Vera in življenje po veri je — milost. — Mi nismo, kakor da bi premoogli kaj misliti iz sebe, pravi apostol, ampak naša zmožnost je od Boga. (II. Kor. 3, 5.) Treba je torej pred Bogom ponižati se, prositi. Vse umovanje in dokazovanje ne bo zbudilo v nas žive, dejanske vere, če ni molitve. Veliki kalvinec - konvertit kardinal du Perron, mož silne logike, je rekel nekoč o svojih bivših sobratih kalvincih: — Če jih hočete ugnati, jih pripeljite k meni. Če pa hočete, da se izpreobrnejo, jih vodite h genevškemu škofu Frančišku Saleškemu!¹ Hotel je reči: Dokazovanje preмага um, srca pa ne vedno. Srcu je treba rose milosti. Sv. Frančišek bo učil krivoverce moliti in v molitvi je milost in v milosti je živa in životvorna vera

Predragi v Gospodu! Molimo! — Domine, adauge nobis, fidem — Gospod, pomnoži našo vero! so prosili apostoli. (Luk. 17, 5.) Tudi mi prosimo: — Domine, adauge nobis fidem — Gospod, v teh mrzlih in tebi odtujenih časih nam daj po veri življenja, ki se v smrti strne z blaženo večnostjo! Amen.

¹ Društ. govornik, I., 238.

III.

Jezus Kristus — naša vera in ljubezen.

Preljubi v Gospodu! Nevera ne zadovolji našega razuma, ne naše volje, ne našega srca. Vera je »nit od zgoraj«. Kdor jo je izgubil, njemu se godi kakor onemu pajku, ki ga duhovito popisuje Jörgensen v svojih »Prilikah«.¹ Pajek je ogledoval niti svoje pajčevine. Za vsako je videl in vedel, kje je prijeta. Le ena nit ga je jezila — tista, ki je držala naravnost navzgor. Zdelo se mu je, da je to neumna, nepotrebna nit, ki nikamor po pameti ne drži, ampak le v prazni zrak. Pozabil je, da je prišel lepega septemberskega dne po tej niti navzdol; pozabil je, koliko mu je pomagala ta nit, ko je gradil in razširjeval svoj dom... Razjezil se je pajek in pregriznil to nit. Tedaj se je celo njegovo domovje zazibalo in zgrudilo. — Tako je z vero in z nami. Poderite vero, pretrgajte to nit, ki vodi kvišku — in zgrudi se naš razum, naša volja, strto je naše srce. Nevera je razdejanje celega človeka. — Indiferentizem, verska malobrižnost in nemarnost pa je pot v nevero; še več — dejavna, praktična nevera je. Zato proč z nevero, proč z versko malomarnostjo. Žive, močne vere nam je treba, vere z ljubeznijo. Naša vera in naša ljubezen mora biti — Kristus. H Kristusu moramo, kakor mornar z razburkanega morja v varno pristanišče, kakor popotnik iz viharne noči pod mirno streho, kakor otrok v materino naročje. Kristus je pot, resnica in življenje — in v nikomer drugem ni zveličanja, zakaj nobeno drugo ime ni dano pod nebom ljudem, v katerem bi mi mogli zveličani biti. (Dej. 4, 12). Vere v Kristusa, ljubezni do Kristusa — tega nam je potreba. In ali mar Kristus ni vreden naše vere in naše ljubezni?

. . .

Poglejmo, kako je bilo na svetu pred Kristusom, kako je še zdaj tam, kjer ni Kristusa? Največji duhovi starega veka so reševali skrivnosti življenja in uganke sveta in kaj so dognali? Sokrat, Platon, Aristotel, Seneka in drugi — ali so prodrli kje do jasnosti, do trdnega spoznanja? Niso. Velike resnice so razlagali, a ne brez grdih zmot, ne brez temnih dvomov. Motili so se, ali vsaj na gotovem niso bili niti glede prvih resnic, ki jih je željan spoznati človeški duh: Kako je

¹ Prim. Katol. Obzornik, V., 196.

z Bogom? Kaj s svetom? Kaj s človekom? z neumrjočnostjo? Velike zmote so oznanjevali v moralnem in družabnem oziru. Needini so bili njihovi nauki in sami so tako malo živeli po njih, da je postal filozofski plašč naravnost predmet splošnega zaničevanja. Zato so sami koprneli po jasnosti, po gotovosti. Sokrat je vzdihoval po božjem razodetju. Spoznal je, da so ostali človeku le koščki resnice, le »odlomljene deske«. — In na teh, je dejal Platon, moramo brodirati po vihnem življenju, če nam kdo ne pokaže bolj varne poti, morda kako božje razodetje... Tako pred Kristusom. In podobno je bilo v vseh vekih po Kristusu, in podobno tako je tudi še dandanes povsod tam, kjer so zavržli Kristusa. Izgubljen je ključ do svetovnih ugank, nihče ne ve odkod? in kam? in zakaj? Ali je vredno živeti ali ni vredno? Kako je treba živeti? Misel pobija misel, eno naziranje izpodriva drugo in konec vsega modrovanja je — dvom in negotovost, obupnost in propast človeštva. O da, predragi! Vsi modrijani starega veka in vsi moderni učenjaki brez Kristusa ne morejo dvigniti človeka. Platon je lepo govoril o božanstvu, in vendar ni mogel izpreobrniti — ne bom rekel svojega naroda — ampak niti enega mesta, niti ene vasi ne, niti ene družine, celo samega sebe ni mogel odtrgati od gnusobe malikovalstva. In Sokrat, Cicero, Seneka — kako vzvišeno so modrovali o človeških dolžnostih, toda brez vpliva na človeštvo, brez vpliva sami nase. Še slabše se godi modernim modrijanom.¹

Kaj pa Kristus? Ali se ni razlila ž njim od Betlehema čudovita luč po zemlji? Ali nam ni on razrešil vseh zagonetk sveta in življenja? Ali nam ljudem ni razložil, odkod smo? kaj smo? kam gremo? katere so naše dolžnosti? kako jih dopolnimo? O, vere in ljubezni je vreden Kristus v svojem nauku! Kako preprosto in obenem globoko, kako jasno in določno razlaga vse, česar nam je treba! Večni in vsemočni Bog je nad nami: On je ustvaril nebo in zemljo in človeka. Človek je na zemlji njegova najimnitnejša stvar. Po svoji podobi ga je Bog naredil, da mu služi na zemlji in se enkrat pri njem večno zveliča. Toda padel je človek, grešil je. Tedaj je prišlo na svet trpljenje in vse hudo. Ali usmiljenje božje je poslalo Odrešenika. Zopet je bilo ljudem mogoče postati otroci božji in klicati k Bogu: Aba, t. j. Oče! V svitu odrešenja izgubi trpljenje in zemeljsko hudo svoje trnje, smrt sama izgubi svojo

¹ Katol. Obzornik, III., 201, 202.

ost. Trpljenje ni več samo kazen, marveč tudi zdravilo, tudi poskušnja — za tem večje zasluženje. In smrt je preselitev v srečnejšo večnost. To življenje je le delavnik pred velikim praznikom večnosti, ko bomo začeli živeti novo življenje slave in popolne, neskaljene sreče. Vsi smo k temu cilju poklicani, ker smo vsi stvari božje, vsi odrešeni. Zato smo vsi ljudje bratje in ljubiti se moramo med seboj, ker nas Oče nebeški ljubi vse z isto ljubeznijo... Tisti, ki so nad nami, da nas vladajo, naj vedo, da imajo oblast od Boga, da so Bogu odgovorni zanjo. Zakaj tudi cesarji in kralji so stvari božje: Bog pa je najvišji vladar vsega in vseh. On ohranja in vlada svet, on vodi vse usode našega življenja. On spremlja naše korake proti zadnjemu namenu — in ker smo slabi, podpira, krepi, z milostjo pomaga na poti proti pravi domovini, kjer ne bo več nevarnosti, ne skušnjav, ne boja, ne trpljenja, ne volje...

O sladko razodetje! o božji nauk! Resnično, saj tako je mogel govoriti in učiti le Bog! Tako zadovoljivo za naš razum, tako vabljivo za našo voljo, tako tolažbe polno za naše srce! Zato pa je ta nauk tudi dvignil svet iz tečajev, vse preobrazil, vse prenovil, vse prestvaril: posameznika in družbo človeško. Zato je vzkliko in zrastlo toliko lepega, velikega, orjaškega iz njega... Zato je nauk Kristusov, od vseh moči napadan, tisočkrat preiskovan in presojan, od najglobljih duhov preizkušan, zmerom prestal vsako izkušnjo. Zato ker je božja resnica, ker je sama veličast in svetost... zato najstrožje oko še ni našlo madeža na njem... Pozdravljen, o božji nauk — Jezus, zaradi tvojega nauka verujemo vate in te ljubimo!

In zaradi tvojega življenja! — Predragi! Kdo bi mogel v kratkih potezah narisati Kristusa v njegovem življenju? Kakor se še nobenemu slikarju in kiparju ni posrečilo Kristusa zadostno izraziti po telesu: tako še nikdar noben govornik ni prav popisal Kristusa po njegovem duhu. Krščanstvo ima nepoprečno brez števila velikih in čudovitih svetnikov; toda največji med njimi so le medli posnetki Kristusa. Kakor pred solncem zbledi svit najjasnejših zvezd, tako izgine pred Kristusom vsaka druga svetost. O njem edinem v celi človeški zgodovini se sme reči: Vse je prav naredil in vsak svoj korak je zaznamoval z dobroto in z nedopovedljivimi čednostmi. On je lahko stopil pred svoje najzagrizenejše sovražnike in jih vprašal: — Kdo izmed vas me more greha obdolžiti? Da, sodnik

sam, Pilat pripozna pred vsem ljudstvom: — Jaz ne najdem na njem nobene krivde! (Luk. 23, 22.) in Juda — izdajalca tira v obup grozno prepričanje: — Nedolžno kri sem izdal... (Mat. 27, 4.) Nihče ne more biti čistejši, svetejši, modrejši, dobrotljivejši — kot je bil Jezus. On sam stoji tu pred očmi človeštva tako dobrotljiv in mil, pa brez slabosti; tako goreč za resnico in pravico, pa nič nestrpen; tako trden in stanoviten, pa brez trdovratnosti; tako ponižen in skromen, tako krotak in potrpežljiv in tako poln ljubezni.¹ Kristus je bil v svojem življenju poln ljubezni do nebeškega Očeta —: Moja jed je, da storim voljo njega, ki me je poslal. (Jan. 4, 34.) — Ljubezen do ubogega človeštva pa je kakor mogočen vrec kipela iz njegovega srca in vse — reševala, vsem odpuščala, vse dvigala, vse blagoslavljala. Glejte ga v evangeliju, kako pritiska na svoje prsi nedolžne otroke, kako tolaži žalostne, kako zdravi bolnike, kako odpušča grešnikom! Govori ti bridka, zapuščena mati, vdova v Najmu! Kdo je obrisal solze s tvojega lica, ko si izgubila sina? Govorita ve sestri iz Betanije, ki sta položili brata Lazarja v grob! Kdo je izpremenil vajino žalost v veselje? Govorite vsi vi vsakovrstni bolniki — ali ni Jezus s čudovito vsemogočnostjo odvezal od vas vaše križe? Govorite grešniki! Ti cestinar, zaničevan in zasramovan od svojega ljudstva... ti prešestnica, zalotena v grehu... ti Magdalena, po vsem mestu znana radi svojega slabega življenja — govorite! Ali vam ni gospod vsega odpustil? ali ni vsem odpuščal, ki so verovali vanj in ga vzljubili? Apparuit humanitas Salvatoris nostri (Tit. 3, 4) pravi apostol — o da, prikazala se je ljubeznivost in ljubezen našega Odrešenika — neskončna ljubezen v vsem njegovem življenju — in v trpljenju. Poglejte ga: izdajavcu ne odtegne usten v poljub, prijatelj! mu pravi. Petra pogleda s pogledom neskončnega usmiljenja, da zaplaka in se potopi v brezdno kesanja. Sodnikom in rabljem ljubeznivo odgovarja. Križ nese in jokajoče tolaži. Materi svoji pod križem izroči človeštvo, razbojniku obljubi: — Še danes boš z menoj v raj! — umirajoč moli za vse sovražnike svoje: Oče, odpusti jim!...

Umirajoč za nas, potem ko je celo njegovo življenje bilo žrtev ljubezni do nas... . . .

¹ Prim. P. Petrus Roh, Vorträge, gehalten in der Eberhardskirche zu Stuttgart 1868, III., str. 21.

Predragi! Mnogi ne verujejo v Kristusa, zamujejo ga, sovražijo ... O zakaj! Nepopisno ganljiv je tisti obred velikega petka, ko mašnik razkrije sveto razpelo in položi Križanega na tla pred obhajilno mizo v počeščenje ljudstvu. Na koru zapoje pevci »Očitanja«, pretresljivo žalostno pesem. Kristus s križa povprašuje izraelsko ljudstvo: — Moje ljudstvo, kaj sem tebi storil? s čim sem te razžalil? ... In mu našteva neštnevilne do-brote, za katere ga je to ljudstvo — izdalo, zasramovalo, s trnjem kronalo, v smrt obsodilo, križalo ... Predragi! Ali se ne zdi, kakor da povprašuje Kristus s križa tudi moderni svet: — Moje ljudstvo, kaj sem ti storil? s čim sem te razžalil, da me zametuješ? da me sovražiš? Ali zato, ker sem v jasni luči razkril pred teboj cilje tvojega življenja, da veš, odkod in kam? Ali zato, ker sem z božjimi resnicami svojega nauka razsvetlil tvoja pota, da hodiš po zemlji spe gaudens, v veselem pričakovanju tega, kar je v večnosti? Ali ne veruješ vame in me sovražiš radi mojega čistega življenja? zaradi moje ljubezni? zaradi trpljenja zate, ti moje ljudstvo? Zakaj? ...

O ne, Gospod Jezus, saj mi verujemo vate, mi te ljubimo! Želimo te ljubiti tako kakor so te ljubili in te ljubijo milijoni dobrih vseh časov. — Resnično, kaj se ni v vseh časih čudovito izpolnila beseda Jezusova: — Ko bom povišan na križu, bom vse k sebi potegnil? (Jan. 12, 32.) Poglejte njegove apostole! Ljubezen Kristusova nas vžiga — kličejo in delajo in trpe. — Po vsem svetu gredo oznanjevat Kristusa Križanega, ne plašijo se ne nevarnosti morja, ne lakote, ne žeje, ne natezalnice, ne ječe; z veseljem prenašajo največje težave, najhujše muke, preganjanje — vriskaje gredo v smrt za Jezusa.

A ne samo apostoli. Tudi drugi, ki gani nikoli v ideli, nikoli ž njim izpregovorili besede. Kolika vera in ljubezen! Kdo jih prešteje vse tisoče sv. mučencev iz prvih časov krščanstva, ki so v najgroznejših mukah umirali za Kristusa! Iz vseh dežel, vseh narodov, vseh stanov, vsake starosti. Glej, tu kleči v rimskem gledališču sívolas starček, častitljivi škof Ignacij iz Antiohije. Nešteta množica upira nanj svoj pogled. Zdajzdaj izpuste divje zveri nadenj. Starček moli z razprostrtimi rckami: — Tvoja pšenica sem, Gospod, treba je, da me zmeljejo zobje divjih zveri, da postanem tebi prijeten kruh ... Zavravnice se odpro, leví in tigri planejo in raztrgajo mučenca. O ljubezen! — Tam živi v rimskem mestu devica, lepa in cvetoča,

imenitna in bogata. Sin cesarskega namestnika, pačan Prokopij, jo zaželi v zakon. Lahko ji obljubuje ženin palače in vesele vrtove, neizrečeno bogastvo in uživanje. Toda čuj, velikodušna devica odgovarja: — Pojdi strani od mene, ti hram smrti! Mene je že drug ženin izbral. Če njega ljubim, sem čista, če se njemu zaročim, ostanem devica. Jaz mu bom zvesta . . . — In ostala mu je zvesta, v smrt je šla za nebeškega ženina Jezusa — nežno jagnje — sveta Neža. O ljubezen!

In brez števila drugih — kdo bi jih popisal!

Stoletja so potekala. In glej, Jezus je tudi danes še ljubljen z veliko in močno ljubeznijo, kakršne je vreden! Koliko žrtev, koliko odpovedi, koliko velikih del v človeštvu iz ljubezni do Jezusa! Glej, tam na obali morja stoji mlad mož, nadarjen mož — svet mu je obetal srečo in uživanje. Ravnokar je poslednjič stisnil roko ljubljeni in ljubeči materi, ki ima celo svoje srce v njem, ravnokar se je poslovil od očeta, od bratov in sester. Zdaj stopa na ladjo, da ga ponese v daljno, neznano deželo. Ali gre iskat bogastva? ali slave? ali uživanja? O ne! Mlad duhovnik je, mlad redovnik — k divjakom gre, oznanjat Jezusa Križanega . . . Ljubezen ga vžiga . . . Enkrat po sv. obhajilu je zaslišal v svojem notranjem glas: Pojdi in ponesi moje ime med divja ljudstva — in dovolj je bilo: Ljubezen Kristusova žene, pojdemo! . . . O ljubezen!

Po šumnem, obljudenem mestu hiti mladenka. Kam? Ali na ples? ali v gledališče? ali v zabavno družbo? O ne, v ozko, temno, zatohlo sobico. Tam leži kužen bolnik. Njemu streže kakor mati. Nič ne de, da že sama čuti kal bolezni v sebi. Do zadnjega diha, do zadnjega diha — v službi bližnjega. Odkod njena žrtev? Devica, ki se ji je svet smehljal in življenje? O, na prsih ima križ iz preproste kovine — usmiljena sestra . . . Ljubezen jo žene, ljubezen do Jezusa!¹

. . .

Vere in ljubezni do Kristusa nam je treba! On je naš alfa in omega, začetek in konec —: naš Učenik, naš Vzor, naš Bog, Odrešenik in Zveličar. Kdor ne ljubi našega Gospoda Jezusa Kristusa — anathema sit! on bodi izobčen od zveličanja! Amen.

¹ Prim. P. Mathias von Bremscheid: Der christliche Mann in seinem Glauben und Leben, str. 67 nsl.

IV.

Dedinja Gospodovega bogastva.

Vere v Kristusa, ljubezni do Kristusa nam je potreba. In Kristus je vreden naše vere in ljubezni. Njegov nauk je božji nauk: zadovoljuje našega duha, osrečuje naše srce. In Gospodovo življenje je najsvetejši vzor vseh čednosti. In pri njem so vsa sredstva zveličanja. Toda kje je Kristus? njegov nauk? njegova milost? njegovo odrešenje? V Cerkvi je; v tisti vidni družbi, katero je Kristus ustanovil zato, da nadaljuje med nami delo božjega usmiljenja, da z božjo resnico in milostjo vodi vse ljudi do zveličanja. Ta Cerkev, dedinja Gospodovega bogastva, ena sama prava, kakor je en sam Kristus in Bog — je rimsko-katoliška Cerkev. Zakaj le-ta je zaznamovana z vsemi znamenji, s katerimi je hotel Kristus zaznamovati svojo ustanovo: edina je, sveta, vesoljna in apostolska. Vera v katoliško Cerkev in ljubezen do nje je potemtakem prav tako naša živa potreba in dolžnost, kakor vera v Kristusa in ljubezen do njega. Toda, glej: prav kakor zametujejo in sovražijo Kristusa, tako mnogi zametujejo in sovražijo Cerkev. — *Ecrasez l'infame! Porušíte negodnico!* je klical Voltaire, in pred njim so vsa stoletja vpili, preganjali, rušili drugi — in za njim jih kleveta, sumniči, obrekuje, podira nešteto. — *Devorabimus; en ista est dies, quam exspectabamus* (Thren. 2, 16): Pogoltnili jo bomo — kličejo — glej, to je dan, katerega smo čakali!... Toda zastoj! Cerkev ima in se je izkazala, da ima božjo obljubo: peklerska vrata je ne bodo premagala. Cerkev ne bo izginila s sveta do konca sveta. Ali iz src posameznikov je lahko ukrasti vero vanjo in ljubezen do nje; mogoče je razdreti njeno kraljestvo tudi v celih posameznih narodih in deželah. Vprašanje pa je: Ali Cerkev to zasluži, da se ji jemlje zaupanje tudi le v enem samem srcu?

. . .

Ena stvar, ki od nekdanj najbolj bode nasprotnike krščanstva, je avtoriteta v katoliški Cerkvi. — Proč od Rimal se glasi bojni klic, to se pravi: Proč od papeža! proč od škofov, ki učé in ukazujejo, svare, vodijo in sodijo! Avtoriteta, papeška in škofovska oblast, je jarem, oprostimo se ga! — Toda, predragi! Če je pa ta avtoriteta od Kristusa — Boga, če je pa ta

avtoriteta za človeštvo živa potreba! Kristus ne bi bil ravnal božjemodro, če ne bi bil postavil v svoji Cerkvi avtoritete — in sicer nezmotljive avtoritete, tako da se učeča Cerkev ne more motiti v verskih naukih in zapovedih. Pomislimo samo: Če bi bil Kristus zapustil svetu svoj božji nauk, svoje zakramente, vsa sredstva do zveličanja kar tako, brez Cerkve in brez nezmotljive oblasti — koliko ljudi bi n. pr. že v prvem stoletju po Kristusu trdno in zagotovo vedelo, katero je tisto krščanstvo, ki se je v njem mogoče zveličati? Koliko bi jih vedelo to dandanes? — Kristus je učil nadnaravne in naravne resnice. Kako bi se bile oboje ohranile skozi stoletja? Nadnaravnih resnic razum ne doume, zato bi jih bil brez dvoma pokvaril, potvoril, izgubil. A tudi kar se tiče naravnih resnic, ki so sicer dostopne človeškemu umu, kako velika nevarnost bi bila! Dobro vemo, kako je: Mnogi ne utegnejo natančneje razmišljati. Skrb za časne in zemske blagre jim zastira pogled do Boga in večnosti. Mnogi nimajo potrebnih umskih darov; v mnogih strasti zamore vsako višje spoznanje. In tako bi se zveličavna resnica odtegnila človeštvu — in tudi sredstva k zveličanju bi se pokrila z dvomom. Nikar ne recite: Človeštvo bi imelo sv. pismo, evangelij. Prvič: Kdo pa bi jamčil za pravi in pristni evangelij Kristusov? kdo za njega nepokvarjenost — če bi ne bilo nezmotljivega učiteljstva? In drugič: Ali so v sv. pismu obsežene vse resnice in zapovedi, ki jih je učil Kristus? Kdo pa nam pove, kaj je poleg teh še treba verovati in izpolnjevati — če ni nihče v to poslan? In tretjič: Ali ni sv. pismo na mnogih mestih razlage potrebno? Kdo naj je razloži v zmislu resničnega nauka Kristusovega — če ni nezmotljive učne oblasti? Poglejte protestante in racionaliste: kako različno si razlagajo evangelij — vsak po svoje, da bi skoro nastalo toliko krščanstev, kolikor je bralcev evangelija! — Vse to je videl Kristus — Bog: zato je v svoji neskončni modrosti za svojo religijo ustanovil družbo — čisto primerno človeški naravi, zakaj človek je družabno bitje — in v to družbo je vsadil avtoriteto, nezmotljivo učno oblast, da vse in vsakega posameznika vodi z varno vednostjo po poti neizmakljive resnice in pravice s korakom miru proti večni domovini, ki je človeštvu cilj in konec. — Ponam universos filios tuos doctos a Domino (Isai, 54, 13): Vse tvoje sinove, o človeštvo, bom naredil poučene od Gospoda ... Da, od Gospoda samega. Zakaj nezmotljiva avtoriteta Cerkve,

papež in škofje, oni so le varni oznanovalci tega, kar uči in zahteva od nas Kristus sam, nevidna glava svoje Cerkve, ki je njegovo mistično telo: njihova usta oznanjajo Kristusov nauk, njegove zapovedi, Kristus sam govori po njih, ki so nasledniki Petra in apostolov, zato se pa tudi nikdar ne morejo motiti v tem, kar Bog zahteva za naše zveličanje. — Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha. Učite jih spolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal. In glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta. (Mat., 28, 19—20.) Jaz sem z vami, ko boste učili — zato ne bo zmote; jaz sem z vami, ko boste delili zakramente — zato bo iz nepokvarjenih zakramentov nezmotljivo vedno klilo dušam nadnaravno življenje; jaz sem z vami, ko boste opominjali, svarili, dajali zapovedi, ko boste vladali vernike — zato bodo vaše naredbe, vaše zapovedi, vaša svarila, vaše kazni vsekdar živa voda, tekoča v večno življenje. Do konca sveta — to se pravi: jaz sem z vami, moji apostoli, pa ne samo z vami — ker vi ne boste vekomaj živeli — marveč tudi z vašimi nasledniki, s papežem in s škofi — vse dni do konca sveta ...¹

To, predragi, je avtoriteta Cerkve. Brez nje bi bilo vse v dvomih, vse zmešano. Brez nje — o kako lahko bi človeštvo izgubilo pot in resnico in življenje! Zato pa je čudno, da ne rečem drugega, čudno je sovražiti Cerkev zaradi njene avtoritete, ki je božja vsemodra naredba, ki je naša živa potreba in — največja dobrot! —

Toda glejte! Prav zaradi tega, prerekajo, smo nasprotni Cerkvi, ker ona — vi pravite nezmotljivo, mi pravimo — trdovratno drži svoj verski nauk in svoje zapovedi. Mi smo ljudje napredka, ne moremo ostati tam, kjer je bilo človeštvo pred devetnajstimi stoletji.

Preljubi! Najprvo povejte, če ta nauk in te zapovedi, ki jih Cerkev z nezmotljivo avtoriteto oznanja svetu — niso višek vse popolnosti? Vi ste se učili katekizma — ali ste kdaj premislili, kakšen bi bil vsak posamezen človek, kakšna bi bila vsa človeška družba, če bi živo sprejela vase nauk in zapovedi Cerkve? Kako bi mi vsi po naukih in zapovedih te Cerkve ljubili Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje misli, iz vseh svojih moči — in bližnjega kakor same sebe? Kako bi hrepeneli po nebeškem in

¹ Prim. Roh, Vorträge, III., str. 95 nsl.

zametovali to časno, zemeljsko — kakor veliki sv. Ignacij, ki je proti nebeškemu jasnemu svodu zroč ponavljal besede: — Studi se mi zemlja, kadar gledam k nebesom! Kako bi se bali razžaliti z grehom svojega Boga — kakor nešteto mučenikov, ki so rajši umirali nego grešili? Kako bi se hiteli spravljat z Bogom, če nas je obsenčil greh — kot Marija Magdalena in Marija Egiptovska in véliki Avgústin in drugi, ki so se s spokornimi solzami ponižavali v prah! Kako bi hoteli biti zavrženi iz ljubezni do bližnjega — kakor Pavel, božji apostol, ki je želel iti v pogubo zaradi bratov svojih! Kako bi vse žrtvovali za trpeče — kakor Karel Boromej, Janez od Boga, Kamil Lelij in drugi — vse, celo življenje in prostost — kakor Vincencij Pavljanski, ki je dal zaslužjiti sebe, da je otel siromake. Zakaj kdor piše zgodbe ljubezni do bližnjega, je dejal Leoen XIII., on piše zgodovino katoliške Cerkve . . . Kako bi živela v nas gorečnost Benediktova, Dominikova, Frančiškova in nešteti drugih svetnikov, ko bi delali po nauku in zapovedih Cerkve! Kako bi ne bilo v naših srcih ne napuha, ne lakomnosti, ne nečistosti, ne nevoščljivosti, ne požrešnosti, ne jeze, ne lenobe . . . Kako bi objela vse človeštvo resnična vez enakosti in bratstva, o katerih je sanjala francoska revolucija, pa ju je zadušila v krvi . . . Kako bi sveti mir in sreča zavladata po vsej zemlji, da bi se zemlja izpremenila v raj . . .

Ali ste pomislili kdaj vse to? O, če ste, potem recite po resnici: Cerkev drži trdo svoj nauk in svoje zapovedi — in blagor človeštvu, če bi živelo po tem nauku in teh zapovedih! Božji nauk je to in božje zapovedi so to — in karbolj bi se vtelesile v človeštvu, tembolj bi bilo človeštvo Bogu podobno!

In potlej: n a p r e d e k jih skrbi; sovražnike krščanstva! Kakšnemu napredku pa je nasprotna Cerkev Kristusova? Ali ni baš ona storila čudovitih stvari za časni napredek človeštva? Ali ni ona s svetostjo zakonske zveze povzdignila človeškega dostojanstva? Ali ni vsak čas varovala časti in pravice žene, naših mater, naših sester, vaših hčera? Ali ni reševala sužnjeve in jih dvigala iz paganske brezpravnosti do vseh pravic svobodnega človeka? Ali ni bila Cerkev prijateljica kulturi? Še danes je tako kot nekdanj: kamor pride misijonar med divjake, skuša najpoprej iz divjakov napraviti ljudi, potem iz ljudi kristjane! Ali ni Cerkev po menihih učila ljudi obdelovati zemljo in jo izkoriščati v plodonosne žetve? Zanimivo bi bilo imeti pred

seboj zemljevide raznih dežela: kakšne so bile, preden je Cerkev zasadila vanje svoj plug, in kakšne so danes! Znanosti je gojila Cerkev. V vseh vekih, na vseh poljih. Pustite ubogega Galileja, ki je njegov slučaj že tolikokrat pojasnjen in iztrgan iz rok sovražnikov Čerkve, in berite nebrojna dela velikih mož, ki so izšli iz Cerkve in služili znanosti! — Umetnost je imela v Cerkvi svoja prva utočišča. Niste vsi videli Rima in njegovih umetniških zakladov — niste občudovali Raffaella, Michelangela, Dominichina, fra Angelica, ki so vsi zrastle v službi cerkvene in verske umetnosti — a Hartmanna in Perosija ste tu v našem mestu skoro vsi poslušali. Ali ste se spomnili, da sta duhovnika, služabnika Cerkve? Cerkev je prva ustanavljala ljudske šole, iz njih razvijala srednje in visoke šole. Izobrazba za vse — to je bilo njeno geslo — ne pa da bi bila sovražnica kulture! Kdor vsega tega iz zgodovine nič ne ve — ta je pač nevednež; kdor pa ve in kleveta, ta je zlobnež!

Kakšnemu napredku je Cerkev sovražna? Ali nemara ne morem biti zvest sin katoliške Cerkve, če si svetim z elektriko namesto s trskami? če rabim pisalni stroj namesto gosjega peresa? avtomobil namesto starega poštnega voza! Pojdite, pojdite, to so otročarije!¹ Samo tistemu napredku je Cerkev nasprotna, ki imenuje zmoto resnico, grdobijo lepoto! Tistemu napredku, ki zameta vsako avtoriteto zato, da je sam najvišja avtoriteta, ki hoče zase svobode — za druge sužnost. Drugačnemu nikjer in nikoli!

Toda imajo še drugih pomislekov proti Cerkvi. Katoliška Cerkev je intolerantna, pravijo — in grešniki so v nji, celo slabi duhovniki, da, tudi slabi papeži...

Intolerantna da je Cerkev? nestrpna? Komu nasproti? Povej, kdor obrekuješ! Ali ne samo nasproti neresnici, zmoti? To pa je povsod. Matematik tudi ne bo dejal, da je vseeno, če praviš: dvakrat dve je pet. Filolog bo krčevito branil svoje dogme, naravoslovec svoje, filozof svoje. Resnica je pač samo ena: è tutta d' un pezzo, kakor se je lepo izrazil sloveči italijanski jezuit p. Zocchi: resnica je vsa iz enega liva. V božji resnici, v veri in zapovedih Kristusovih Cerkev pač ne more odnehati za las. A sicer — je ni nikjer večje strpnosti kot v Cerkvi: priča so njeni pestri bogoslužni obredi, priča njeni različni liturgični jeziki, priča njena ena velika ljubezen do vseh

¹ Prim. Roh, o. c. 129.

mного'ikih narodov zemlje. Omnibus omnia — vsem hoče biti Cerkev vse; zato se je odpočetka vsekdar rada prilagodila časom in krajem in ljudstvom v vseh stvareh, ki niso tisti necessarium, v katerem je po božji naredbi vseskozi potrebna — unitas.

In slabi papeži, da te najprej povzamemo, in slabi duhovniki! Predvsem: ne jih narediti preveč! Ne govoriti: Taki so! če je eden ali drugi tak in tak. To je velikanska krivica do ogromne večine drugih, ki so drugačni. Na ta način kmalu obsodimo celo človeštvo. Zakaj v vsakem stanu so nekateri, ki ne delajo časti svojemu poklicu. Ali pa bomo zato rekli: Celó človeštvo, vsi ljudje so hudobni? — Kar se papežev tiče, jih je med 264 od Petra do Pija X. vsaj 240, pred katerimi mora umolkniti vsaka kleveta. In koliko je med njimi junakov svetosti! V prvih treh stoletjih so bili skoro vsi mučenci. A tudi tisto majhno število slabih —: nobeden ni odkrušil od Kristusove resnice niti enega drobca! Kolikor pa so bili slabi, so bili zato, ker so zasebno živeli proti, ne pa po naukih Cerkve. — In toisto velja o nevrednih duhovnikih. Nič ne izgovarjamo; kar je greh, je greh — pri duhovniku bolj kot pri kom drugem. A kdor je slab in grešen, ni zato tak, ker živi, kakor Cerkev uči, marveč zato, ker se nauka in zapovedi Cerkve ne drži.

In ta odgovor velja za vse očitne ali neočitne grešnike, ki so v Cerkvi. Če so otroci slabi, zato naj nihče ne sramoti matere, ki je dobra in sveta in samo dobro uči in želi: ona sama pač najbolj plaka nad nehvaležno in izvrženo deco!

* * *

Preljubi! Ljubimo Cerkev! Nihče ne more imeti Boga za Očeta, kdor noče imeti Cerkve za mater. Velikemu kardinalu Melchersu, ki je ob času kulturnega boja na Nemškem kot nadškof kolinski trpel za Cerkev preganjanje in ječo, so prihajale vsakokrat solze v oči, kadar je govoril: Credo in unam, sanctam, catholicam, apostolicam Ecclesiam — Verujem v edino sveto, katoliško in apostolsko Cerkev. Nobenega velikega moža ne pozna zgodovina katoličanstva brez velike ljubezni do Cerkve. Posnemajmo velike može! Če ljubimo Kristusa, moramo ljubiti tudi Cerkev. Ona je dedinja vseh njegovih zakladov, kar jih je imel za nas: njegova sladka nevesta je in naša dobrotna mati. Amen.

V.

Pokorščina v pokori.

Predragi v Gospodu! Kristus je v katoliški Cerkvi. V nji je njegov božji nauk, njegove zapovedi, vsa sredstva zveličanja so nepokvarjena v nji. Zakaj Gospod je svojo Cerkev obdaril z nezmotljivo oblastjo, da ne more drugače učiti, kakor je on učil, ne drugače ukazovati, kakor je on ukazoval človeštvu v zveličanje. Zato se vsakdo lahko varno in brez dvoma zaupa Cerkvi, zato gre C e r k v i naša popolna vera, naša ljubezen — pa tudi naša p o k o r š č i n a. Ta sklep je čisto naraven in logičen, a žalibog, da te logike, v dejanju vsaj, čestokrat ne razumejo tudi taki, ki sicer verujejo v Kristusa in v Cerkev. Glede pokorščine, mislim. Tu se baš predvsem pojavlja oni indiferentizem, ona slaba in mrtva vera, o kateri smo premišljevali v drugem govoru. Cerkev ukazuje službo božjo ob nedeljah in zapovedanih praznikih, da se vsaj od časa do časa dvigne naš duh od zemlje k svojemu Stvarniku in Očetu—; Cerkev ukazuje post in zatajevanje, da v njem lažje bijemo boj s svojimi strastmi, ki so največje sovražnice našega zveličanja —; in glej, koliko nebrižnosti, koliko nepokorščine! Cerkev ukazuje svete zakramente. Vsaj enkrat na leto, zdaj, o velikonočnem času naj vsi odrasli v Kristusu vstanejo očiščeni iz groba greha in naj se poživé s kruhom močnih, da varneje jadrajo svojo pot do večne obali življenja, kjer čaka Jezus od smrti vstali in ne več umrljivi —; in glej, koliko jih prezira to zapoved! Da, zlasti to zapoved, zapoved pokore in poživljenja! Z najrazličnejšimi izgovori se mnogi odtegujejo posebno sodni oblasti zakramenta svete pokore, tudi enkrat, tudi enkrat samkrat na leto. In vendar, predaži: Ali nam je mogel zapustiti Jezus v svoji Cerkvi večjo dobroto, nego je zakrament sv. pokore? Poglejmo in premislimo, če nam ni s koprnečo dušo posegati za tem sredstvom odpuščanja in milosti!

* * *

Po grehu i z p o v e d , to je potreba, vkoreninjena v n a š i č l o v e š k i n a r a v i.¹ Poglejte otroka, nepokvarjenega, nedolžnega. Nekaj zagreši, nekaj stori, česar ve, da ne odobravata oče in mati. Srce mu je nemirno, iz oči izginejo jasna nebesa,

¹ Prim. Roh, Vorträge, I, str. 82.

obraz se potemni s skrbjo in bojznijo. — Kaj ti je? vprašuje oče, vprašuje mati. Otrok zakriva obličje. Toda glej, zdaj se mu izvije iz prsi boleštna izpoved: — Oče, mati, to in to sem naredil! Solze se vdero po licih, toda srce je olajšano, srce začuti samo v sebi čudovito odvezo in skozi solze zablešči zopet nedolžno oko v svojem prejšnjem miru. — In kdor bi izmed nas odraslih prizadel krivico svojemu bližnjiku, ali se ne bi šele tedaj čutil olajšanega v svoji vesti, ko bi šel in dejal: — Sosed, glej, krivico sem ti storil, odpusti mi! Da, po grehu se pride do miru s pripoznanjem, z izpovedjo — to čutimo vsi, to je tako v naši naravi. — Zato se vsi zgražamo nad hudodelcem, ki se mu je njegovo hudodelstvo očitno dokazalo, sam pa je taji, taji do konca, do vislic. Tak gre s sveta nespravljen s človeštvom. Kdor pa je svojo hudobijo priznal, pred svetno pravico skesano izpovedal, vdano sprejel kazen zanjo — temu vsi odpuščamo, tega celo pomilujemo in, če je šel v smrt za svoj greh, upamo, da ga bo milo sodil Bog sam.

Tako je izpoved samaposebi nekaj prav človeškega. Zato pravi pačar Platon v »Georgiju«: — Če je kdo kaj zagrešil, naj radovoljno gre tja, kjer se ima za to pokoriti — k sodniku kakor k zdravniku. Če se sami obtožimo, bomo po izpovedi oproščeni največjega zla — krivičnosti... Izpoved, je dejal tudi Cicero, je njemu, ki je zagrešil, pravo zdravilo.¹

In glejte, to, kar je tako človeško in človeškemu srcu primerno, to je sprejel Kristus ter povzdignil v krščanstvu v zakrament odpuščanja in milosrčja božjega. On sam je s čudežem dokazal, da ima oblast odpuščati grehe. In to oblast je izročil svojim apostolom in njihovim naslednikom, škofom in mašnikom, rekoč: — Prejmite svetega Duha. Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani (Jan. 20, 22—23).

O kolika dobrota božjega usmiljenja do nas grešnikov! Zakramentalna izpoved, priznanje greha pred namestnikom Kristusovim res očisti srce, res umije naše duše v krvi Jagnjetovi! Vsak greh ima tu svoje resnično odpuščanje, še tako številen, še tako ostuden. Vsak greh: tudi pohujšanje, tudi zapeljevanje nedolžnosti, tudi nečistost, tudi krivo priseganje, tudi rop in uboj, tudi bogokletnost, tudi nevera, tudi božji ropi... vsak greh, tudi leta in leta zamolčani, vsak sle-

¹ Prim. Kat. Obzornik, IV., str. 262.

herni greh, ki ga je zmožna človeška hudobija v zvezi s satansko iznajdljivostjo . . . In za vsakega grešnika je pripravljeno resnično odpuščanje v tem zakramentu. Tudi zanj, ki je delal greh od mladosti, ki je živel v grehu leta in leta, pol življenja, ki je celo svoje življenje služil grehu, ki je grmadil na kup vso nehvaležnost, vso grdobijo, vso hudobijo sveta . . . In ob vsakem času . . . Zagotovilo imamo, božjo besedo imamo: — Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni . . . Da, grehi odpuščeni — in milost božja zopet v duši. Obleka posvečujoče milosti božje zopet na človeku, čevlji pravice božje zopet obuti, prstan prijateljstva božjega zopet na roki in poljub miru božjega zopet na ustnih . . . Zagotovilo imamo, trdno in neoporekljivo, božjo besedo imamo za to!

To je zakramentalna izpoved. Kaj čuda, če hrepene po izpovedi tudi obtežene duše tistih, ki živé izven katoliške Cerkve, kaj čuda, če zaradi nje prestopajo v katoliško Cerkev!

Bivši protestant, baron Lüttwitz, pripoveduje v svojih »Spominih«¹, da se je nekoč hudo pregrešil v mislih. Rad bi se bil iznebil svojega greha. Šel je k protestantovskemu pridigarju. Toda glej, ta je formulo za odpuščanje grehov nekam — založil . . . Nejevoljno je šel baron v Parizu k drugemu pastorju. Toda ta je bil druge konfesije in je dejal, da pridigarji njegove sekte grehov sploh ne odpuščajo, ker ne vedo, če Bog res hoče odpustiti onim, ki k njim pridejo. — Ali jaz vendar berem v evangeliju, da je Kristus izročil to oblast apostolom, je zavrnil baron. — Že mogoče, pa mi se je ne poslužujemo! . . . Čudovita stvar! Potem tudi vaša sekta ni prava, potem sploh protestantizem, ločen v toliko sekt, ni prava vera — potem moram postati katoličan. In baron Lüttwitz je tako tudi storil: šel je v katoliško Cerkev, zato ker je v zakramentalni izpovedi katoliške Cerkve videl gotovost odpuščanja.

Seveda je treba k božji moči in oblasti, ki resnično deluje v zakramentu odpuščanja, tudi človeka, ki resnično odpuščanja hoče. Ni dovolj iti in izpovedati se svojih grehov kakorkoli. Treba je, kakor vsi veste, po skrbnem izpraševanju vesti natančne izpovedi, po številu grehov pri smrtnih grehih, po okoliščinah, ki iz majhnega naredo velik greh, ki izpreminjajo vrsto greha, eni vrsti pridevajo še drugo vrsto. Treba je volje, zadostiti za greh. Treba je zlasti kesanja

¹ Prim. Slovenski Učitelj, 1909, 3, 65.

s trdnim sklepom poboljšanja. Nemogoče mi je govoriti o vsaki teh stvari. A o kesanju par besed, zato ker skoro lahko rečemo: kjer je kesanje pravo, tam je odpuščanje gotovo.

Kralj Antioh¹ si je na krivičen način osvojil Jeruzalem, pomoril v treh dneh 80 tisoč ljudi, 40 tisoč jih je odpeljal v ujetništvo in nič manj prodal za sužnje. — Oskrunil je tempelj Gospodov, onečastil svete posode in zaklad templjev uropal. Jude je silil v paganstvo, 7 Makabejskih bratov in mater in sivega Eleazarja je mučil. — Zopet se je hotel maščevati nad Judi in napraviti iz Jeruzalema grob zanje. Že je bil na poti tja. Toda mera hudobij je bila polna, Gospod ga je udaril s strašno šibo, da so mu začeli črvi razjedati živo meso. Tedaj mu je prišlo spoznanje: — Prav je, da se Bogu podvržemo, je dejal — da se ne bo človek zdel Bogu enak. Obljubil je Judom prostost, obljubil, da bo tempelj okrasil z dragocenimi darili, da bo pomnožil svete posode, da bo za daritve skrbel na svoje stroške, da bo sam postal Jud, da bo prehodil celo zemljo in oznanjeval božjo moč... In glejte, ni dobil odpuščanja. — Tudi ta hudobnež je molil h Gospodu, pravi sv. pismo, pa ni mogel dobiti usmiljenja. Umrl je ta morilec in bogokletnež v tuji deželi, v gorovju, v najstrašnejših bolečinah... (II. Mak. 9, 13, 28).

Kaj ni to strašna skrivnost? Zakaj tako? Ali se Antioh ni skesal? ali ni bil poln najlepših sklepov?

To je ravno, predragi moji. Temu kesanju je manjkalo potrebnih, pravih lastnosti — ali ene ali druge ali več njih! Kesanje prvič ne sme biti samo na jeziku! Velika laž je Gospodu, če jezik govori kesanje, razum pa nasprotno misli, volja pa še hudobije poželi, srce pa še greh ljubi! — Kesanje mora biti nadvse veliko; zakaj nadvse veliko zlo je greh, ki žali Boga, nadvse veliko Dobro. In ker je en smrtni greh kakor drugi hudo razžaljenje tega istega Boga, zato mora kesanje obseči en greh kot drugi, vse jih mora okleniti, splošno mora biti. In ker naj kesanje dá človeku zopet nazaj življenje milosti, ki je nadnaravno, ker naj nam vrne Boga, najvišjo nadnaravno Dobroto, katerega nam je uropal greh, ki je nadnaravno zlo, ker naj nam kesanje vrne pravico do nebes in zasluge zanje, ki so vse v nadnaravnem redu — zato mora biti to kesanje samo nadnaravno: obžalovati je treba greh iz ljubezni do Boga, zaradi

¹ Prim. P. Georg Patiss, Fastenpredigten in sechs Cyklen, str. 33.

izgube nebes, zaradi kazni, s katero pravični Bog po pravici maščuje greh — z eno besedo iz nagibov, ki jih uči sv. vera.

Kdorkoli se izpove o Veliki noči samo zato, da ne velja pred ženo in otroki za odpadnika; kdorkoli se spokori na smrtni postelji zato, da bi ne ostal brez krščanskega pogreba, vsemu svetu v izgledovanje; kdorkoli je žalosten nad svojimi grehi, ker so mu zapravili premoženje, službo, čast, zdravje: ta je podoba Antioha . . .

Srce in um in voljo strani od greha, od vsakega smrtnega greha, za vsako ceno strani, zaradi Boga in zaradi lastnega zveličanja — to je kesanje, po katerem se v odkritosrčni izpovedi izlije nad nas usmiljenje božje.

In kakšno usmiljenje! Pekel se zapre, nebesa se odpro, v luči milosti se zopet zasvetijo vsa zaslužna dela naša — in v srcu zavlada mir, ki ga svet ne more dati, mir tako blažen in svet, da oko joka nad njim sladke solze radosti.

Kolika dobrota božja!

A kako mnogi se je branijo! Zakaj? O, ali je vredno omenjati izgovore, ki so tako prazni, tako puhli!

— Nimamo česa izpovedati se, pravijo. Ali je mogoče! In to pravijo taki, ki že leta in leta niso bili! To so pač ljudje, ki je njihov vzor junak iz kakega romana, kateremu pisatelj vse dovoli in ga v vseh njegovih slabostih povelečuje. To so ljudje, ki je brezverna filozofija njihov evangelij. Ubogi zaslepljenci! Razberite vendar malo zapovedi božje in cerkvene, dolžnosti svojega stanu in razne vrste grehov. Ali res nič? Nikjer nič? O svetniki! Kaj svetniki — lažniki, ki varate same sebe! Zakaj: ako rečemo, da greha nimamo, pravi sv. Janez, sami sebe zapeljemo in resnice ni v nas. (I. Jan. 1, 8.)

— Jaz opraviš sam s svojim Bogom, pravi ta ali oni. Ni mogoče, prijatelj! Ko je pa Bog apostolom in njihovim naslednikom rekel: Katerim boste (vi) grehe odpustili, so jim odpuščeni . . . Ali boš ti, ki si razžalil Boga, določeval, na kak način mora on odpustiti, ali bo Bog, ki je razžaljen, smel voliti pot, po kateri ti odpustiti hoče? Če pravi cesar: Moj minister deli milosti — kako boš ti v svoji nadutosti govoril: Jaz bom že s cesarjem samim opravil . . .

— Toda jaz tega in onega duhovnika ne morem. — Dobro, izpovej se drugemu: vsi imajo isto, božjo oblast. To ravno je tisto, kar je tako nepopisno velikega v vsakem, tudi v najrev-

nejšem duhovniku: njegova oblast do pravega Telesa Kristusovega pri najsvetejši daritvi in oblast do njegovega mističnega telesa pri sodbi milosti.

— Bom že, saj bom, kadar bo potreba. — Prijatelj dragi, kaj zdaj ni potreba? Če je izgubljena posvečujoča milost — kaj je ni nazaj potreba: kako pa boš živel in delal za nebesa, ako si mrtev na duši? Če je razdrto prijateljstvo z Bogom — ali ga nič ne želiš nazaj: kako si pa upaš imeti Boga za sovražnika le en dan? le eno noč? Če so zastavljena in zapravljena vsa tvoja dobra dela — kaj ne maraš več nazaj svojega zaklada: kako pa boš dajal praznih rok račun od svojega življenja? Če je odbegnili mir srca — ali ga ni potreba priklicati nazaj za vsako ceno, da ne bo življenje sama peza in večnost sam strah? Če stojiš ob robu peklenškega brezdna v strašni nevarnosti, da za vedno izgineš v njem — kaj ni potreba obrniti koraka nazaj z veliko zahvalo Gospodu, da je dal še priložnost, rešiti se: *Misericordiae Domini, quia non sumus consumpti* . . . (Thren. 3, 20). Če zdaj ni potreba — kdaj pa bo potreba?

— Na smrtni postelji, praviš. Resnično, takrat bo skrajna potreba. Ali pa te pričaka milost takrat, če jo zdaj zametuješ? Ali veš, kdaj in kako boš umrl? — Kadar bo smrt potrkala na duri, praviš, takrat se spokorim do dobrega. Kaj pa, če smrt ne bo nič potrkala? Če bo kar vstopila v hišo, nepričakovana, nenadoma? O Bog, kaj potem! In recimo tudi, da bo potrkala: ali pa boš hotel razumeti njeno trkanje? Ali ne boš hotel odlašati celo tedaj? In če ne boš odlašal — ali boš pa gotovo opravil dobro? Potrta na duši, bolan na telesu, v skrbi za tiste, ki jih boš ostavljal na zemlji, v strahu zase, ki se boš selil v večnost — ali boš mogel tedaj kaj prida računa napraviti s svojim Bogom, ko bo račun tako dolg — o letih in letih, tako težak — o brezštevilnih zmotah in grehah? . . . O prijatelj!

Predragi! Strani z vsemi izgovori! Cerkev kliče: Vsaj enkrat na leto! In zdaj je tisti čas, zdaj je Velika noč. Izkazimo Cerkvi svojo pokorščino v pokori! Surgam et ibo ad Patrem meum — je dejal izgubljeni sin. Vstanem in pojdem nazaj k očetu (Luk. 15, 18). In je vstal in šel. Tudi mi pojdemo. Glejte, Oče čaka, Oče gleda z usmiljenim očesom v daljo, če že prihajamo — več: naproti nam hiti z milostjo, že ima razprostrte roke, da nas objame v odpuščanju in ljubezni. Amen.

VI.

Nevaren sovražnik.

Predragi v Gospodu! Vera ali nevera? smo premišljevali in smo dejali: Proč z nevero! Vero zahteva naš razum, potrebuje je naša volja, kliče jo naše srce. — Ta vera pa mora biti živa in močna, zato: Strani z indiferentizmom, z versko mlačnostjo in brezbriznostjo! — Kristus je središče naše vere, on je pot, resnica in življenje, njega se moramo okleniti z vsem neodoljivim hrepenenjem svojih src, z vsemi silami svojih duš. — In ker je Kristus v katoliški Cerkvi, zato gre katoliški Cerkvi naša vera in ljubezen in naša pokorščina. — Cerkev je tista, ki z božjim naukom in božjimi sredstvi zveličanja nadaljuje delo odrešenja. Eno glavnih sredstev je zakrament sprave z Bogom, zakaj mi smo grešniki. Zakramenta sprave z Bogom, zakramenta sv. pokore se nam je torej z željno dušo oprijemati: Cerkev nam ponuja v njem drugo in poslednjo rešilno desko, potem ko se je razbila v viharju greha ladja krstne nedolžnosti. — Vse to smo premišljevali. — In zdaj kaj? Postnemu pridigarju se ob koncu njegove naloge godi, kakor se godi menda vsem ljudem, kadar se poslavljajo. Veliko besed je še v srcu, veliko jih je v mislih — toda kaj, ko jih ni več mogoče vseh izgovoriti! Srčno rad bi še premišljeval z vami skrivnost neizmerne ljubezni božje v zakramentu presv. Rešnjega Telesa. O, kje je rod, ki bi imel tako blizu sebe svoje božanstvo, kakor je naš Bog blizu nam v tem zakramentu! — Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obremenjeni, in jaz vas bom poživil (Mat. 11, 28). Tako nam kliče Gospod iz tabernaklja in vabi, da ga hodimo uživati, da v moči te nebeške hrane popotujemo skozi življenje do božjih holmov, na katerih blesti nebeški Jeruzalem. — Rad, iz duše rad bi se še pogovarjal z vami o češčenju nje, ki je vstala kakor jutranja zarja na temnem nebu bednega človeštva, o veliki Devici in Materi, iz katere nam je vzšlo Solnce pravice, Kristus, naš Bog. Češčenje Marijino bistveno spada h krščanstvu in nihče se ne bo zveličal brez ljubezni do Marije. In še o tem in onem bi rad govoril. Toda kako? Ali nismo o krščanstvu dovolj poučeni? Smo, vsaj lahko smo. Krščanskega pouka ne manjka med nami — manjka nam volje živeti krščansko. Različni so vzroki, ki odtegujejo našo voljo od praktičnega, dejan-

skega krščanstva. Enega vam hočem pokazati za slovo — velik in nevaren sovražnik je in se mu pravi: strah pred ljudmi.

Strah pred ljudmi¹ je nizkotna skrb in bojazen o tem, kako sodi svet o nas. Kaj poreko ljudje? to vprašanje zastavlja venomer strah pred ljudmi. Kaj poreko ljudje, če obso-
dim nevero, kjer in kakor je treba? če sem preko indiferentizma današnjih dni kristjan močne, žive vere? če javno hodim pod zastavo Kristusovo? če se pokažem zvestega sina katoliške Cerkve z vero vanjo, z ljubeznijo do nje, z izpolnjevanjem njenih zapovedi? Kaj poreko ljudje . . . In glej, mnoge odvrča ta strah od pravih poti: sramujejo se vpričo drugih molitve, službe božje, javnih pobožnosti, svetih zakramentov, postne zapovedi, trdnih krščanskih načel — z eno besedo: sramujejo se vere in življenja po veri, praktičnega krščanstva. In ti mnogi niso v vrstah slabjšega, ženskega spola, ampak ti mnogi so — mladeniči, ki stokrat poudarjajo svoj pogum in svojo neustrašeno kri, ti mnogi so — možje velikih brad, krepkih pesti, širokih pleč . . . Predragi! Ali je strah pred ljudmi vreden kristjanov? ali je vreden katoličanov? ali je vreden našega časa?

Ni vreden kristjanov. Kristjan se boji bolj Boga kot ljudi; on živi in dela po besedah sv. pisma: — Boj se Boga in izpolnjevaj zapovedi, zakaj to je cel človek (Prid. 12, 13). Kdor stoji pred svojim vladarjem, ta se ne bo oziral predvsem na njegovega služabnika. Vladarju izkazuje čast in spoštovanje in — si želi njegove milosti. Tako kristjan. V Boga vpira predvsem svoj pogled: vanj, ki je njegov Gospod, od katerega ima vse, kar ima; vanj, ki ga bo enkrat sodil in nemara kmalu — nemara čez nekaj let, nemara tudi že čez nekaj dni natančno sodil o vseh njegovih mislih, o besedah, o vsem dejanju in opuščanju njegovem, in bo ta sodba odločilna za celo večnost. O ljudeh pa tudi ve kristjan, da so le slabe stvari, ki danes žive, jutri padajo v grob, ve, da je tudi najmočnejši in najvplivnejši človek pred Bogom le majhen in ničev in da vsa človeška veličast in mogočnost izgine kakor dim, kakor meglica na nebu. Častitljivi p. Klemen Hofbauer je hotel nekoč imenitnemu gospodu, ki si je mnogo namišljal, pokazati, kaj je človek. Pripočnil se je k zemlji in zagrabil pest prsti: — Glejte, je dejal, to je človek,

¹ Prim. Bremscheid, Der christliche Mann, str. 151 nsl.

prah zemlje . . . In peščice prahu bi se bal kristjan, Boga neskončnega pa ne? — O, kdo si ti, kliče Izaija, da se bojiš umrljivega človeka, človeških otrok, ki kakor trava uvene vajo? Gospoda, svojega Stvarnika, pa si pozabil, ki je razpel nebo in utrdil zemljo? (Iz. 51, 12 nsl.) Nevreden je strah pred ljudmi kristjana, ki se je pri sv. krstu in pri sv. birmi slovesno zapisal pod zastavo Kristusovo. Kako se bojujejo junaki za zastave zemeljskih kraljev in cesarjev! Rajši življenje nego zastavo iz rok! In zgodilo se je že, da je vojak, videč, da ne reši zastave, ovil isto okrog svojega telesa, da umrje v nji! Zakaj bi kristjan ne branil tako zastave Kristusove? Ali je kateri kralj večji in boljši in ljubeznivejši nego Kristus? Ali katéra zastava vihra tako častno in po vsem svetu kakor njegova? Ali je kje obljubljeno večje plačilo za zmago kot v vojski Kristusovi? Qui vicerit — Kdor bo zmagal — faciam illum sicut columnam in templo Dei mei (Ap. 3, 12). Kdor bo zmagal, ga bom postavil kakor steber v svetišču svojega Boga: trdno in neomajno bo stal v nebeškem plačilu!

Nevreden je strah pred ljudmi človeka k a t o l i č a n a. Še nikoli ni bilo slišati, da bi se kdo bal, da bi se sramoval povedati pred ljudmi, da je iz starodavne, slavne, močne, nepremagljive, plemenite družine. Ne, ampak ponašajo se ljudje s takim svojim pokolenjem, in po pravici. Dobro. Ali ni katoliška Cerkev taka družina? Ali ni stara dvatisoč let? Ali ni slavna po svojih delih za časni in večni blagoslov človeštva? Ali ni močna in nepremagljiva? Iz največjih viharjev, iz preganjanja in obrekovanja, iz krivih ver, iz natolcevanja, iz sovražnih bojev od te in one strani, iz vseh zarot peklenskih — je vsekdar vstala čista in zmagovita, vedno lepša in čimdalje močnejša v teku stoletij — drevo iz gorščinega zrna, v čigar senci so mirno počivali in počivajo milijoni, ki jim sveta želja vodi korake do nebeških višav. — *Portae inferi non praevallebunt adversus eam* — peklenške oblasti je ne bodo premagale (Mat. 16, 18). Te besede njenega Začetnika se izpolnujejo vsebolj skozi veke do danes. Kraljestva so se rušila — ona je stala, trdna in neomajana, zidana na skalo, Ali ni to božji znak na nji? In pogledjte, ali ni kat. Cerkev plemenita družina plemenitih otrok? Stotisočev otrok, ki se njih imena svetijo kakor zvezde na nebu, ki so živeli samo svojemu Božju in bližnjemu, v junaški kreposti, v nadčloveškem zatajevanju samega sebe, odičenj z vsemi čednostmi svetnikov božjih —:

nepregledna vrsta devic in žena, spoznavalcev, menihov in puščavnikov, mučenic in mučencev božjih. O pač, predragi: Filii sanctorum sumus — mi smo v Cerkvii božji sinovi svetnikov — in te svoje družine naj se katoličan sramuje pred bogozabnim svetom? Boji naj se povedati pred ljudmi, kar so si v čast šteli izpovedati spoznavalci prvih krščanskih stoletij: Christianus est mihi nomen, catholicus cognomen — Kristjan je moje ime — katoličan moj priimek! Za Boga! Kdo pa so vendar tisti, pred katerimi nas je strah? Ali niso to ljudje dvomljive vrednosti? Ali niso ljudje, čisto zatopljeni v svet in njegovo poželjenje? Ali niso to sužnji raznih strasti? brez misli za velike in jasne vzore? Ali niso to odpadniki od svete vere naših očetov?

Strah pred ljudmi pa je tudi nevreden našega časa. V našem času bolj kot kdaj odmeva klic po svobodi. Ljudje naših dni nočejo več prenašati sicer tako potrebnega in koristnega jarma avtoritete; vse drhti, kliče, vpije po prostosti; beseda sama »svoboda« — elektrizira srca in glave nešetitih...

V to dobo se nič ne poda moža-kristjana, katoličana strah pred ljudmi. Ko vse terja svobode, ali naj bo sam kristjan, katoličan suženj? Kaj ni strah pred ljudmi zares suženjstvo? Ali ni to suženjstvo: imeti v srcu versko prepričanje — na zunaj pa se ga sramovati? V srcu imeti vero v Boga in v Kristusa in v Cerkev — v družbi, kjer se govori posmehljivo o vsem tem, pa komaj nalahko zardevati, dvomljivo se nasmihati, da človek ne ve, ali zametaš, ali odobravaš? V srcu imeti krščanstvo — v hiši pa protikrščansko berilo, z ozirom na razmere, kakor pravijo... V srcu imeti zapisane in odobrene verske dolžnosti — pa komaj o Veliki noči skrivaj kje opraviti sv. zakramente, za najmanjši namišljeni dobiček zatajiti svoja najboljša načela...

Ali je to značajno! Ali je možko! Biti kakor zastava na strehi, ki se pri najmanjšem vetrcu zaziblje sem, zaplapola tja; kakor grm ob vodi — in ne kakor hrast na gori! — Možje! tu je velika beseda z vami! Povsod, kjer gre za važne zadeve, ste vi na čelu. Če je v nevarnosti domovina, zgrabi za orožje mož, da jo reši sovražnika; v vseh zborih in zastopih sedite možje, da se posvetujete in vladate; po visokih šolah umske omike učite vi, možje — o da bi vselej prav učili! —; vsem podjetjem za časni blagor ste vi na čelu: vsej trgovini, obrti, politiki, umetnosti... povsod možje. Ali samo na versko polje vas je sram? Naprej, možje! Pogum, junaki! — Amerikanec John Carroll Carrollton,

velik mož in značaj, imeniten pravoznanec, ki je opravljaj v svojem življenju vse častne službe amerikankega državljana, je umrl 96 let star. Pred smrtjo je sklical k sebi svoje otroke in otrok otroke in jim je takole govoril: — Šestindevetdeset let sem živel. Vse svoje žive dni sem bil zdrav, bogat, srečen, slaven, češčen od svojega ljudstva. Kar more svet dati, vsega je dal meni. Toda eno je, kar me zdaj ob smrtni uri najbolj tolaži. To, da sem v svojem življenju izpolnoval svoje krščanske dolžnosti, da sem bil zaveden katoličan, ki sem se vsekdar trudil, da bi bil zvest svojemu Bogu.¹

Predragi! Ali ne bomo mi tudi kdaj potrebovali take tolažbe? Ko se bo nagnilo solnce in bo končan naš dan? . . . Ko bodo zaškripala vrata večnosti? . . . O, zato pa zdaj proč človeški strah! Zavedni katoličani bodimo, zvesti svojemu Bogu! Pogumno stojmo za vero, za Kristusa, za Cerkev, za svoje krščanske dolžnosti! Če treba, tudi žrtvuemo! če treba, tudi trpimo, tudi umrimo! — Moriamur pro Rege nostro Maria Theresia! so klicali možje-junaki, zbrani okrog stiskane cesarice na ogrski državni skupščini v Požunu, potem ko jim je le-ta z detetom-prvorojencem v naročju v živih besedah naslikala vso nevarnost, ki ji preti od sovražnikov . . . Moral je biti čudovit prizor. — Predragi! Moriamur pro Rege nostro . . . Tudi mi, če treba, v trpljenje in v smrt za Kristusa-kralja, za Cerkev božjo, za vero naših očetov!

* * *

Predragi! Strah pred ljudmi ni nič, strah božji, ta je vse. Zato naj končam svoj zadnji govor s prelepimi besedami psalmista v stoinenajstem psalmu: — Beatur vir, qui timet Dominum —: Blagor možu, ki se boji Gospoda — In mandatis eius volet nimis —: Nadvse bo hrepenel po njegovih zapovedih. In veliko bo njegovo plačilo: — Potens in terra erit semens eius —: Mogočen bo na zemlji njegov zarod — Generatio rectorum benedicetur —: Rod pravičnih bo oblagodarjen. — Gloria et divitiae in domo eius —: Slava in bogastvo bo v njegovi hiši — Et iustitia ejus manet in saeculum saeculi —: In njegova pravičnost bo ostala na vekov veke. Amen.

¹ Prim. Bremscheid, o. c. str. 14.

Bogu ljubo delo storimo, če vstopimo v družbo sv. Mohorja.

(Priložnostni govor za dan, ko se vabijo verniki, da se vpišejo v družbo sv. Mohorja.)

S spoštovanjem moramo imenovati družbo sv. Mohorja. Ona je pod varstvom sv. Mohorja, prvega oglejskega patriarha, ki je s svojim diakonom Fortunatom širil luč svete vere po naših krajih. Istega patrona — sv. Mohorja — ima, kakor ga imata goriška nadškofija in ljubljanska škofija. Ustanovil jo je slavni slovenski škof Anton Martin Slomšek, ki je umrl v sluhu svetosti. — Do 80.000 udov šteje družba sv. Mohorja in je najodličnejši zavod za prosveto in omiko slovenskega ljudstva, s kakršnim se ne morejo ponašati niti večji narodi.

Zato je umestno, da vam zopet priporočim knjige družbe sv. Mohorja, ki je ob enem tudi bratovščina, da se vpišite v obilnem številu, saj storite s tem Kristusu ljubo delo.

Zakaj je pristop v družbo sv. Mohorja Kristusu ljubo delo, boste spoznali iz današnjega govora.

1. Pred dobrimi desetimi leti je ljubljanski škof dr. Anton B. Jeglič izdal krasen življenjepis o našem božjem Zveličarju slavnega francoskega modroslovca Didona v slovenskem prevodu župnika P. Bohinjca. Knjiga v treh zvezkih se je tiskala le v 1500 izvodih. Da bi na Presvetli dosegel svoj namen, da bi se življenje Kristusovo čitalo v vsaki slovenski hiši, je spisal sam izvirno delo »Mesija« in to delo, opremljeno s krasnimi slikami, nam poda letos družba sv. Mohorja. Spremljali boste božjega Zveličarja od Betlehema do Kalvarije in izvedeli vse, kar nam je sploh znanega o njem po sv. pismu in zgodovini. Opisano bo Zveličar tako, kakor je bil in kakor so bile razmere njegovega časa in kraja.

Kdo bi ne bil vesel te knjige, ljubi moji kristjani? Kdo bi je ne vzel v roke z ljubeznijo in spoštovanjem? Ali ni neobhodno potrebno, da poznamo Zveličarja? Vpišimo se torej v družbo sv. Mohorja, da dobimo knjigo o Mesiju.

2. Letos je preteklo 50 let, kar je slovenski pisatelj Janez Trdina izdal prvo zgodovino slovenskega naroda v slovenskem jeziku. In naš zgodovinar dr. Jožef Gruden vam podaja, ljubi Slovenci, že 4. zvezek take zgodovine v krasni obliki. Spoznali boste, da imamo tudi mi Slovenci svojo zgodovino, svojo lastno preteklost, svoje slavne može in junake. Uvideli boste, kako so se naši pradedje borili za častni križ in zlato svobodo, kako so prelivali kri za svojo domovino, kako

so ljubili svojo rodno zemljo, kako so se tolažili s križem v roki in z živo vero v tistega, ki je pot, resnica in življenje. Čudili se boste, kako so branili širjo našo domovino, avstrijsko državo, kako so ohranili svoj lepi jezik, svoje častne šege in svoje krasne noše. Navzeli se boste duha svojih častnih pradedov, se zaglobili v njihovo pobožno dušo in junaško srce ter se divili lepim slikam v knjigi.

Ali niste veseli take knjige, ki govori povest davnih dedov, ali ne boste hrepeneče pričakovali, kako so se bili nadalje vaši predniki, kako so padali in vstajali, kako so odločevali in omahovali, kako so upali in obupavali? Naša preteklost je naše ogledalo, naša zgodovina je naša čast, naši predniki so pravi korenjaki, ki nam svetijo z zgledom, ki nam dajo upanje v našo lastno moč, ki nam dokazujejo, da je le v Kristusu, v krščanski veri naša svitlejša prihodnost.

Ker pa so naši predniki vso svojo moč in svojo voljo stavili v Kristusa, zato je zopet božji Zveličar, ki venča naša dela. pisana v krvi mučencev in zapečatenena s krvjo naših prednikov. Bogoljubno delo je torej vpisati se v družbo sv. Mohorja radi tako lepih knjig.

3. Kdo nima rad nedolžnih otrok? Kdo bi se ne zamaknil v odkrite otroške oči? Saj je mladina naš ponos, naša nada. Zlasti vi, krščanski starši in predstojniki, imate še posebno dolžnost, da čujete nad otroki, da jim dajete hrano za telo in za dušo. Ah, otroška duša, kako si lepa, kako si mehka! Kdo bi je ne želel imeti, kdo bi je ne skušal pridobiti! Družba sv. Mohorja tudi otrok ne pozabi kot skrbna dušna mati. Izdala bo za letos drugi zvezek priznanega pisatelja Ks. Meška: »Mladim srcem«. Kristus je bil otrokom poseben prijatelj: »Pustite otročiče k meni, ker njih je nebeško kraljestvo,« je rekel. In Meškova knjižica bo sejala zlata zrnca krščanskih čednosti v srca nedolžne mladine v obliki mičnih povestic.

Kdo bi jih ne pričakoval z veseljem, teh povestic? Kako se jih bodo razveselili otroci! Naredite jim to veselje, starši in predstojniki. Pa naprosite sv. Miklavža, naj jim strese v peharček tudi »Mlada srca«. »Karkoli,« pravi Kristus, »boste storili enemu teh najmanjših, boste meni storili.«

4. Ljubljanski bogoslovci so oskrbeli slovenski prevod lepe Scupolijeve knjige: »Duhovni boj«, ki jo je za tisek priredil naš dični pripovednik Fr. S. Finžgar. Ta knjiga — podobna Tomaža Kempčana knjigi »Hoja za Kristusom« — je namenjena v prvi vrsti bratovščinam in cerkvenim družbam. Obsega namreč premišljevanja, ki bodo dobro došla zlasti tistim dušam, ki hočejo v pobožnosti napredovati. Samoumevno je, da je to delo, napredovanje v pobožnosti, Kristusu zlasti ljubo, in knjiga, ki nas tega uči, je nadvse koristna.

5. Dostikrat ste že čuli, kako veliko gorje so dandanes slabe knjige in časniki. Koliko mladine je že izpridilo slabo

leposlovje, se ne da povedati. Pesmi in povesti brez vere in poštenja so pravi grobokopi vsakega naroda. Pred tremi leti je bil na Francoskem na zatožni klopi 17 let star hudodelec. Preden je bil obsojen v smrt na vislice, je njegov zagovornik izrekel besede: »Gospodje sodniki in porotniki, vi, ki zastopate človeško družbo, ste krivi smrti tega obtoženca. Znamenje sv. križa je v sodni dvorani, zakaj ni tega znamenja v šoli? Vi se hvalite z omiko, pa ste divjaki; ker širite med ljudstvo uma-zane časnike in pohujšljive knjige. Te so, ki delajo zločinca...« (Slovenec, št. 238, 1911.) Predragi poslušalci, ali niso za nas te besede dovolj, da se varujemo slabega berila in da podpi-ramo dobro in pošteno krščansko leposlovje? In ravno »Slo-ven-ske večernice« nam prinašajo povesti in pesmi v lepi, pa pošteni krščanski obliki! Kristus sam je rad govoril v prilikah, da je pojasnjeval poslušalcem verske resnice. Tudi povesti imajo namen v lepi obliki učiti lepih čednosti!

6. Naš rojak, profesor Bezenšek v Sofiji, vam bo nadalje razkladal veselo in žalostno vojsko na Balkanu. Z zanimanjem boste čitali o krasnih dneh katoliškega shoda v Ljubljani, saj ste se ga sami osebno udeležili v tako obilnem številu. Zrli boste krasne slike in zvedavo iskali razna imena udov družbe sv. Mohorja po vsi širni slovenski zemlji. Vse to boste našli in še mnogo več v prihodnjem »Koledarju«. Vsako leto je drugačno, vsako leto se zgodi kaj novega, vsako leto si pridobimo novih izkušenj, tudi mi moramo iti dalje svojo pot z duhom časa.

. . .

Ljubi moji! Ali nisem torej opravičeno trdil ob začetku svojega današnjega govora, da je bogoljubno delo, da se vpišete v družbo sv. Mohorja? Ali ne govori prva knjiga o Kristusu, ali ni druga zgodovinska knjiga zidana na Kristusa? Ali se tretja otroška upira Kristusu? Ali ni četrta spet Kristusova? Tudi pete ne brani Kristus in šesta se sklada z njegovim naukom. Zato ne imejte nobenega pomisleka, zato se vam naj ne zdi škoda odšteti dve kronci, zato bodite ponosni na svoj najodličnejši zavod za probujo in prosveto slovenskega naroda. S trdnim sklepom v srcu se poslovite danes s tega svetega kraja, da ne pozabite žrtvovati mali prispevek za velik dar, ki ga vam prinaša družba sv. Mohorja. Naj nikakor ne nazaduje število Mohorjanov v naši fari, ampak naj napreduje, da bo tudi tukaj evangelijska beseda o semenu padla na rodovitno zemljo. Amen.

P. Bohinjec.

Praznik sv. Jožefa.

Kako si je prizadeval sv. Jožef vsekdar in povsod za izpolnjevanje volje božje.

Našel sem moža po svojem srcu, ki bo storil vso mojo voljo.

Dej. apost., 13, 22.

Ko je Bog zavrgel Savla in njegovo kraljestvo zavoljo Savlove nepokorščine, je hotel izbrati Šavlu naslednika in svojemu ljudstvu kralja in poglavarja. Izbiral ga je, — da govorim po človeško — med vsemi rodovi Izraelovimi, in izbral ga je v osebi najmlajšega sina Izaja Betlehemčana, v mladostnem Davidu, o katerem daje sam prelepo spričevanje — kakor beremo v sv. pismu: »Našel sem — moža po svojem srcu, ki bo storil vso mojo voljo.« (Dj. apost. 13, 22.) Ravnotako se mi dozdeva, da je izbiral Bog med potomci Davidovimi, ko je izbiral svojemu edinorojenemu Sinu variha, njegovi brezmadežni materi, prečisti Devici Mariji pa ženina. Med vsemi potomci Davidovimi je našel le enega, Jožefa, katerega je smatral za najbolj vrednega, da postane varih Sinu božjega in ženin, zarocenec njegove deviške matere, glava sv. Družine. Besede, katere je izrekel Bog o Davidu: »Našel sem — moža po svojem srcu, ki bo storil vso mojo voljo« (Dj. apost. 13, 22), veljajo v mnogo popolnejši meri o sv. Jožefu.

Spremljajmo, ljubljeni v Gospodu, sv. Jožefa na njegovi življenski poti in videli bomo, da je bil sv. Jožef v resnici mož, ki je v vseh rečeh, vsekdar, povsod izpolnjeval voljo božjo. To je bilo sv. Jožefu v čast, slavo, katero sedaj uživa v nebesih in na zemlji med svojimi častivci. Sv. Jožef je, živeč na zemlji, v vsem izpolnjeval voljo božjo: I. v svojem stanju, II. v svojem dejanju, III. v svoji svetosti.

I. Od vsakega človeka zahteva neskončno modri Bog, da je zadovoljen s stanom, v katerega ga je on postavil v svoji neskončni modrosti. To zahteva Bog od vsakogar kot najprvo žrtev. Nekateri ljudje že pridejo na svet obdani od zemeljskega bleska, sijaja in že njihovo telesno rojstvo jim daje pravice do zemeljske sreče. A drugi vidijo že pri svojem vstopu v zemeljsko življenje, da jim bode beda, siromašnost stalna spremljevalka na njihovega življenja potu. Bog je, ki je tako odredil in hoče, da je vsak človek zadovoljen v svojem zemeljskem življenju z mestom, s stanom, katerega mu je Bog odkazal. Glejte, to žrtev je zahteval ljubi Bog tudi od sv. Jožefa. Čelo pradedov sv. Jožefa je dičil kraljevi diadem, pradede sv. Jožefa je poklical sam

Bog na kraljevi prestol. A sv. Jožefa, čigar slavni praded je bil modri Salomon, najslavnejši kralj svojega časa, je roka božja postavila v najskromnejše razmere človeškega življenja — bil je preprost, neuk rokodelc. Služil je sebi in svojem z žulji svojih rok vsakdanjega kruha. A ni tarnal čez svojo usodo, ni tarnal, da ni tako slaven, kakor so bili njegovi kraljevi pradedje, ni tarnal, da je zašlo zanj solnce slave njegovih slavnih pradedov, ni tarnal, češ, da mora biti siromašen rokodelc. Ni tarnal čez svojo usodo, ker je vedel, da ga je božja previdnost postavila v siromašni stan siromašnega rokodelca, a ne samo, da ni tarnal, ampak tudi želel ni, da bi sčasoma postal ugleden, čislán, slaven potomec slavnega Davida.

Kajne velika žrtev? Zemeljski plemenitaši, ki imajo dolgo vrsto slavnih pradedov, a jim je zatonila zvezda slave njihovih očetov in so ubožali, navadno zelo, zelo težko prenašajo svojo bedno usodo, ko si vedno domišljujejo, kako velik ugled bi lahko vsled svojega rojstva uživali med ljudmi, ako bi bili premožni, bogati. A sv. Jožef je prenašal z največjo vdanostjo v voljo božjo svoje uboštvo, prenašal z največjo potrpežljivostjo, da ga je previdnost božja postavila v preprosti stan siromaškega rokodelca. Nikdar ga ni obšla nevolja, ko je plačeval davke onim gosposkam, čez katere bi moral on kraljevati vsled svojega rojstva in katere bi morale njemu plačevati davke. Mnogokrat je moral v svojem življenju trpeti pomanjkanje, bedo, a tega svojega stanu, stanu pomanjkanja, bede ni smatral za nič sramotnega, ker je vedel, da ga je postavila previdnost božja v ta stan pomanjkanja. S težavnim, trdim delom svojih rok je služil sebi in svojem vsakdanjega kruha in nikdar ni tarnal, tožil, kadar se je spomnil svojega bednega stanu, čez krutost svoje usode, ki ga je preganjala, ampak je vedno proslavljal z največjo ponižnostjo modre naredbe previdnosti božje.

Vse drugače je čustvoval in mislil sv. Jožef, kakor čustvujejo ter mislijo dandanes premnogi ljudje. Česa vsega ne storijo premnogi oni, katerih pradedje so bili slavni po svojem visokem plemstvu, po činih svojega uma, svojega junaštva in vsled svojega bogastva, a njim samim je zatonila sreča, izvrševati slavna in velika dela junaštva in uma, in zatonila tudi sreča biti premožen, bogat? Vsako dejanje, naj bode tudi krivično, zvičajno, pregrešno, sramotno, je dobrodošlo, da le vodi do zaželjenega smotra. Premnogi taki slavohlepni starši vsilijo svoje otroke v stan, za katerega nimajo niti veselja niti potrebnih zmožnosti, samo da proslavijo svoj rod v svojih otrokih. A tudi premnogi oni, ki nimajo plemenitih, slavnih, bogatih pradedov, se prizadevajo sijajno, razkošno živeti, in sicer bolj, ko jim to pripušča njihovo premoženje, tako da sčasoma zlezejo popolnoma v dolgove in zapravijo svoje imetje. Zopet drugi, katerim je beda stalna spremljevalka na njihovi življenski poti, so nevoljni, godrnjajo vsled nevoščljivosti, nepotrpežljivosti zoper

naredbe božje, da jih je previdnost božja postavila v senco, a druge na svečnik bogastva, ugleda. Mnogo, mnogo, pravim, je dandanes ljudi, ki godrnjajo zoper previdnost božjo, ker jih ni previdnost božja obdarila, obogatila z raznovrstnimi zemeljskimi dobrinami, dočim je sv. Jožef vsak dan hvalil Boga, da mu je toliko odvzel od njegove sreče in ga je postavil v preprosti stan ubogega rokodelca. To vdanost v voljo božjo nahajamo v celem življenju sv. Jožefa, posebno jasno se razodeva vdanost sv. Jožefa v poglavitejših dejanjih njegovega življenja.

II. V vseh položajih, razmerah svojega življenja, v nevarnosti polnih je izpolnjeval voljo božjo, in sicer jo je izpolnjeval z radostjo, z največjo točnostjo, natančnostjo, radovoljnostjo. Kako je sv. Jožef brez ugovaranja slišal povelje božje, da naj vzame božje Dete Jezusa in njegovo deviško mater in naj beži v Egipt, da obvaruje Dete Jezusa zalezovanja krutegega Heroda! In s kako natančnostjo, točnostjo je sv. Jožef to povelje izvršil! Ali bi ne bil lahko sv. Jožef ugovarjal povelju božjemu in rekel: »Zakaj vendar mora kralj Izraelov bežati v daljni Egipt pred krvoločnim Herodom? Bog ima v oblasti srca zemeljskih kraljev in oblastnikov. Ali ne more zatreti črnih, grozovitih misli v srcu Herodovem in navdati Herodovo srce z drugačnimi mislimi? Ali ne more Bog, če tega noče storiti, zdrobiti v prah kraljevih kron in onih, ki nosijo kraljeve krone? Ali ne more Bog krutegega Heroda, ki je prelil že toliko in toliko krivičnih dejanj, zdrobiti v prah? Kako lahko bi Bog storil, da bi se ne bilo treba božjemu Detetu Jezusu podati na dolgo pot v paganski Egipt? Take in enake misli pač niso navdajale sv. Jožefa, ko mu je angel prinesel povelje, da naj vzame Dete Jezusa in njegovo mater in da naj beži v Egipt. Nebesa mu dajo povelje in on sluša brez ugovaranja, brez nevolje, brez odlašanja. Sv. Jožef ne ugovarja, da je težko ubežati črničemu in raznemu Herodu, ki si prizadeva z vsemi sredstvi, da umori Dete Jezusa. Ne opravičuje se s tem, češ, če ubežim krvoločnemu Herodu, se pa izpostavam novi nevarnosti, češ, če ubežim ljutemu Herodu in pridem srečno v Egipt, me bodo pa preganjali Egipčani, zakleti sovražniki judovskega naroda. Niti prosil ni angela, ki se mu je prikazal, da naj bo njegov vodnik in naj mu kaže na begu pot. Ni poizvedoval od angela, kako dolga je pot v Egipt, kako dolgo bode moral bivati v Egiptu, kdaj se bode lahko zopet povrnil v ljubljeno domovino, ampak na prvo povelje, ki ga je dobil od angela, je vstal, vzel Dete in njegovo mater Marijo in se je podal v Egipt. Takoj se je napotil v Egipt, ne da bi se bil premišljal, ne da bi bil ugovarjal, ne da bi se bil obotavljal.

Dal Bog, da bi napravil vzvišeni zgled pokorščine sv. Jožefa na naša srca globok vtis, na naša srca, pravim, ki so tako uporna, kadar nam roka božja natrosi trnja na našo življensko pot. Bog natrosi skoro vsem ljudem tupatam na njihovo živ-

ljensko pot bodečega trnja, pošlje nesrečo v družino, pripusti, da se nam naši koristi obetajoči načrti ponesrečijo, dopusti, da nam ugrabi nemila, neizprosna smrt zdaj dobrotnika, zdaj sorodnika, zdaj ljubljenelega prijatelja. Mnogo bridkosti nam pošilja v življenju ljubi Bog, a njegova volja je, da sprejmemo vse bridkosti svojega življenja s ponižnostjo, potrpežljivostjo iz očetovske roke božje. Vstani, reče nam večkrat v življenju ljubi Bog, prekini svoj pokoj, prekini dneve zabave, sreče, katero si užival dosedaj, objemi križ bridkosti, katerega ti podajam v roke, nosi ga, dokler ti ne rečem, dokler ti ga zopet ne vzamem iz rok. Smo tudi mi takrat tako poslušni, kakor je bil poslušen sv. Jožef? Kaj še. Kolikokrat in kako zelo ne tarnamo takrat, češ, zakaj moram ravno jaz tolikokrat v življenju hoditi po poti, natrošeni s trnjem bridkosti, dočim hodijo brezbožneži po gladki in ravni in široki poti, poti, natrošeni s cvetjem sreče? Kolikokrat in kako zelo ne tarnamo takrat, češ, zakaj me mora ravno sedaj zadeti ta nadloga, zakaj mi mora ravno ta-le oseba povzročiti to bridkost; ali morajo mene zmerom zadevati bridkosti, dočim drugim vedno sije zlato solnce neizkaljive sreče? Tako ni nikdar mislil, tarnal sv. Jožef. Tako se ni nikdar povpraševal sv. Jožef. Nikdar se ni poprašal, zakaj, iz kakega namena, iz kakega smotra Bog to hoče. Njemu je zadostovalo, da je vedel, da Bog to hoče.

III. Vsikdar, povsod, v vseh razmerah, v vseh odnošajih svojega zemeljskega življenja si je prizadeval sv. Jožef za vestno, točno, natančno izpolnjevanje volje božje. Da, celo prizadeval si je, da izpolnjuje voljo božjo tudi pri delu, da si pridobi potrebne nadnaravne popolnosti, da posveti samega sebe. Ni se trudil za nadnaravno popolnost po svojem okusu, ampak primerno svojemu poklicu, svojemu stanu, v katerega ga je postavil Bog. Ker ga je Bog zaročil s prebl. Devico Marijo, je smatral za prvo in največjo dolžnost svoje svetosti, da je svoji deviški zaročenki vzoren drug, tolažnik v bridkosti, pomočnik v potrebi. Če je šel kam, ga je spremljala njegova brezmadežna zaročenka, brez njenega spremstva ga niso videli njegovi rojaki. Bog ga je postavil v miren stan, mu je odločil tiho, mirno, skrivno življenje in sv. Jožef je živel življenje, prosto posvetnega šuma in se je varoval nepotrebnega občevanja s svetom. Bival je v Egiptu in Nazaretu najraje v zatišju sv. samote, v krogu svojega božjega Varovanca in svoje deviške zaročenke. Sv. evangelij, ki nam riše njegovo življenje z maloštevilnimi, a jasnimi in klenimi besedami, nam ne poroča niti ene besede, katero bi bil izgovoril sv. Jožef. V zatišju svoje preproste hišice je vestno izpolnóval svoje dolžnosti, katere je imel kot hišni gospodar in poglavar najsvetejše družine na zemlji. Sv. Jožef ni torej zmerom samo molil, premišljeval večne resnice, ampak je tudi pridno delal, delal od ranega jutra do poznega večera, v potu svojega obraza je skrbel za vsakdanji kruh sebi in svojcem.

Sv. Jožef je bil in je vzor svetosti, ker je vestno izpolnjeval svoje dolžnosti kot varih božjega Deteta Jezusa in zaročenec najsvetejše med ženami, brezmadežne Device Marije.

Ljubljeni v Gospodu! Vprašam vas, odkod je ta pojav, da je med kristjani tako malo svetih, krščansko popolnih kristjanov? Odtod, menim jaz, ker se jih tako malo prizadeva, da bi svojemu stanu primerno samega sebe posvetili, da bi si pridobili po kakovosti svojega poklica krščanske popolnosti. Vsak hoče postati krščansko popoln po svojem okusu, po svojem nagonu, po svoji volji, ne pa kakor mu veleva volja božja. Tisti, ki bi morali živeti v zatišju sv. samote vsled svojega poklica, ki bi morali žveti mirno, tiho življenje, življenje brez posvetnega šuma, občujejo radi iz najmanjših vzrokov s svetom in se radi pečajo s posvetnimi zadevami. Drugi pa, katerim njihov stan, poklic nalaga, veleva, da naj pridno delajo, delajo od ranega jutra do poznega večera, da bodo dobro oskrbeli svojce z vsem potrebnim, se radi pečajo z globokim premišljevanjem verskih resnic in prebijejo cele ure na dan v cerkvi, a svoje stanovske dolžnosti zanemarjajo. Ti smatrajo svojo delomržnost, lenobo pri delu za svetost. Mnogoštevilni dandanašnji kristjani si prizadevajo, da bi postali to, kar bi naj ne bili vsled svojega stanu, a ne prizadevajo si pa, da bi postali to, kar bi naj bili vsled svojega stanu. Zaraditega pa se tudi ne morejo posvetiti, ne morejo postati krščansko popolni. A vse drugače je mislil, čustvoval, delal sv. Jožef. Da, celo pri prevažnem delu, da si pridobi nadnaravne popolnosti, da posveti samega sebe, se je ravnal po volji božji. Sv. Jožef je vsikdar, povsod izpolnjeval voljo božjo. Kako vzvišen vzor nam je v tem oziru sv. Jožef! Jezus je glava svete Cerkve. On je postavil po rimskem papežu sv. Jožefa za patrona, za nebeškega zaščitnika svoje Cerkve. Ali bomo pravi otroci naše predobre, preskrbne, presvete matere svete kat. Cerkve, ako si nič ne bomo prizadevali, da bi v svojih dejanjih in nehanjih izpolnjevali voljo božjo? Storimo danes, na god sv. Jožefa, trden sklep, da se bomo v bodoče prizadevali, da bode v vseh naših dejanjih odseval ta vzvišeni zgled sv. Jožefa. Ako pa bomo v prihodnje izpolnjevali ta vzvišeni zgled sv. Jožefa, tedaj smo lahko zagotovljeni, da nam bode sv. Jožef mogočen nebeški zaščitnik, ki nam bode vselej pomagal, ako ga bomo prosili pomoči. Amen.

Po Tschupicku P. D. Dušej.

Zakaj je bila Marija izbrana za Mater božjo?

»Glej, spočela boš in sina rodila in njegovo ime imenuj Jezus«.

Luk. 1, 31.

Prišel je slednjič zaželjeni trenutek, ko se je imela izpolniti obljuba, katero je dal Bog v raju prvim staršem po njih žalostnem padcu in katero je ponavljal očakom Abrahamu, Izaku in Jakobu. Molitev in vroče želje Izraelcev, ki so že 4000 let klicali po odrešeniku, se imajo izpolniti. Angel Gabriel pride k Mariji, čisti devici iz rodu Davida, in ji naznani, da je njo Bog izbral za mater Mesiju. »Ne boj se, milost si našla pri Bogu, spočela boš in sinu rodila in njegovo ime imenuj Jezus.« »Sv. Duh bo prišel v te in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato bo sveto, ki bo iz tebe rojeno, sin božji imenovano.« Ko ji je angel zagotovil, da ostane devica tudi še v prihodnje — izpregovori Marija: »Dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi« in »Beseda je meso postala in med nami prebivala.« To, predragi, je skrivnost današnjega praznika, Marijino Oznanjenje imenovanega.

Danes je Marija Sina božjega, našega Odrešenika, od Sv. Duha spočela in postala Mati božja. Ako vprašamo, z a k a j si je B o g z b r a l r a v n o M a r i j o v t o v e l i k o č a s t, odgovarja nam sv. Bernard: Zaradi d e v i š t v a je Gospodu dopadla, radi p o n i ž n o s t i je spočela Jezusa.

Prvi vzrok, da je bila Marija zbrana v mater božjo, je njeno d e v i š t v o, drugi njena p o n i ž n o s t.

I. Da je bila Marija odbrana v mater božjo, je milost, katere si ne more nihče prislužiti s svojim zasluženjem, moramo priznati, a pritrčiti pa moramo tudi, da nobena žena, kolikor jih je že živelo, jih živi in bo živelo, si te odlike in časti ni v toliko zaslužila kot Marija. Kakor prekosil solnce vsa druga nebna telesa — zvezde in luno na svetlobi, tako je prekosila Marija vse device s svojim čistim devištvom in si pridobila božje dopadaje, da si jo je zbral za mater — pravi sv. Hieronim.

Da spoznate in veste vsaj nekoliko prav ceniti Marijino devišтво, pomislite, kako si je vsaka žena, živeča pred Kristusom, želela postati njegova mati, mati obljubljenega Mesija. Iz tega vzroka tudi deviški stan pri judih ni imel nikakršne veljave. Vse hčere so silile v zakon; in zakon brez otrok je bil pri Judih nesreča. Drugačnega mnenja je bila Marija. Deviška čistost je bila v njenih očeh največji, najdragocenejši zaklad, večji kot čast božjega materinstva. V dokaz tej moji trditvi naj le navedem, da je po mnenju mnogih že v nežni mladosti Bogu vedno devišтво obljubila in dogodek današnjega dne nas tega še bolj

prepriča. Kako se prestraši, ko se ji prikaže angel in jo ime-
nuje blaženo med ženami, kako zardi in se trese, ko sliši bla-
grovati ženo in ne devico in do vrhunca pride v zadrego, ko ji
govori: »Glej, spočela boš in sinu rodila.« »Kako se bo to zgo-
dilo,« popraša je začudena, »ker moža ne poznam.« Mati naj
postanem? je hotela reči — ne, devica sem. Kot devica hočem
živeti in umreti.

»Marija odklanja že za naprej božje materinstvo,« pravi
sv. Avguštin, »ako bi ga morala odkupiti z izgubo devištva,«
zato ji mora angel razložiti, da ostane devica, vkljub temu, da
postane mati. — »Sv. Duh bo prišel v te in moč Najvišjega te
bo obsenčila — zato bo sveto, ki bo iz tebe rojeno, Sin božji
imenovano.« Da pa ne dvomi nad možnostjo tega, navede ji
zgled božje Vsemogočnosti, rekoč: »Glej, tudi Elizabeta, tvoja
teta, bo v starosti dobila sina, ker pri Bogu ni nemožna nobena
reč.« Hoče ji reči: Kakor je Bog storil čudež nad tvojo teto in
ji zoper naravne postave dal sina v njeni starosti, tako bo storil
še večji čudež nad teboj, da boš postala mati in ostala devica.
Zdaj šele, ko je zagotovljeno njeno devištvo, se vda, rekoč:
»Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.« Da,
predragi, ta velika Marijina ljubezen do devištva je bila pogla-
vitni vzrok, da si jo je Bog izbral v mater svojemu Sinu. Le
čista devica je bila sposobna in vredna postati nevesta Sv.
Duha, mati Jezusa, ženina nedolžnih in čistih duš.

Mladenci, dekleta, spoznajte v tem visoko čast in ve-
ljavo deviške čistosti. Ni si izbral Kristus za svojo mater knežje
hčere, ki s svojo telesno lepoto, z zlatom, srebrom, dragocenim
oblačilom in ponosno hojo in obnašanjem obrača vseh oči na
se, ampak ubogo, čisto devico Marijo. Visoko cenite tudi vi
svoje devištvo, po njem ste prijatelji božji, angeli v mesu. Sv.
Alfonz pravi: »Duše, ki so tako srečne, da Bogu darujejo lilijo
nedolžnosti, so Bogu tako ljube, kot angeli v nebesih.« Kakšno
veliko plačilo imajo čiste duše pričakovati v nebesih! »Slišal
sem glas iz nebes,« pravi sv. Janez, »in glas, ki sem ga slišal,
je bil kot igralcev na harfe, ki so igrali na harfe in peli so novo
pesem pred prestolom in nihče ni znal te pesmi peti, kot tistih
140.000, ki so bili odkupljeni od zemlje, to so bili tisti, ki so
ohranili nedolžnost, in ki hodijo za Jagnetom.« Venec devištva
jim krasí glavo, pravi sv. Avguštin; uživajo slavo, kakor noben
drug svetnik.

II. S svojo deviško čistostjo je Marija zaslužila postati
mati božja, pa tudi njena p o n i ž n o s t je k temu pripomogla.

Velika, občudovanja vredna je bila Marijina ponižnost.
— Taka čast, kot Marijo, ni doletela še nobenega človeka.
Bog ji pošlje angela, ne nižje vrste, ampak nadangela Gabriela
ji pošlje, da ji oznani božje učlovečenje. V njegovem imenu jo
pozdravi: »Češčena, milosti polna!« zagotavlja ji božjo ljubezen:
»Gospod je s teboj,« oznanja ji, da je ona tista srečna, izmed

vseh odbrana žena, ki ima postati mati božja; »blažena si med ženami. Spočela boš in sina rodila in njegovo ime imenuj Jezus.« Da ji pa pokaže odlikovanje v celi meri, še pristavi: »Ne boš spočela po naravni poti, ampak Sv. Duh bo prišel v te in moč Najvišjega te bo obsenčila.«

Kakšna čast, kakšna odlika! Kdo bi bil zameril Mariji, ako bi bila ponosna na to odlikovanje.

Mislite si: Kralj bi poslal svojega ministra k preprosti hčeri in ji sporočil: Tebe sem izbral za nevesto svojemu sinu, tebe izmed vseh devic mojega kraljestva. Moja hči boš postala. Kraljeva oblačila boš nosila, lesketala se v zlatu in dragih kamenih, krona naj diči tvojo glavo, in po moji smrti zasedeš kraljevi prestol in prevzameš vladarstvo, in vse te bo imenovalo: Kraljica. Vprašam vas: Ako bi tako odlikovanje doletelo navadno, preprosto hčer, kdo bi ji zameril, ako bi bila na to ponosna in bi ne hotela več tako domače in zaupno občevati s svojimi prejšnjimi tovarišicami kot prej. — Toda kaj bi bilo to odlikovanje v primeri s častjo, h kateri je bila povzdignjena Marija, uboga devica? Ni postala nevesta zemskega kralja, ampak nevesta Sv. Duha. Marija naj ne rodi umrljivega vladarja, ampak edinorojenega Sina božjega, Gospoda in Kralja nebes in zemlje. Nima postati kraljica le enega naroda, ampak kraljica — vseh narodov — nebes in zemlje.

Toda Marija ostane ponižna kot poprej, najmanjša prezetnost ne zatemni nie ponižnosti. Trepetaje vprašuje: »Kako se bo to zgodilo?« Kako je mogoče, da bi jaz postala mati Odrašenikova? jaz uboga, nepoznana devica — najnižja med vsemi izraelskimi hčerami. Ko angel ostaja pri svoji ponudbi, zboji se, da ne bi ravnala zoper božjo voljo in reče: »Dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.« Bog sam si jo izvoli za mater, za kraljico, sama se imenuje — dekle — kakšna ponižnost.

Ako je Marija dopadla Bogu po svoji čistosti, devištvu, je bila tudi njena ponižnost vzrok njenega božjega materinstva. Ne moremo dvomiti, da je bilo ob tistem času v Judeji mnogo devic, ki so se odlikovale po svojem devištvu, a tako ponižne kot je bila Marija, bi bil iskal zastoj. Zato je bila vredna, da je postala mati tistega, ki pravi: »Učite se od mene, jaz sem krotak in iz srca ponižen.«

Učimo se od Marije ponižnosti. Zaradi ponižnosti je postala Mati božja. Ponižnost je temelj ali podlaga drugim čednostim. »Ako hočeš hišo sezidati, moraš izkopati temelj; tako mora tisti, ki si hoče sezidati poslopje čednosti, s ponižnostjo napraviti podstav ali temelj.« »Kdor si prizadeva brez ponižnosti za čednosti, posipa pesek proti vetru,« pravi Gregor V. Pismarji in farizeji so natančno spolnovali božjo postavo, mnogo molili, obiskovali sinagoge, po predpisih se

postili, dajali desetino, miloščino, ljudje so jih imeli za svetnike, Jezus pa je rekel: »Ako ne bo vaša pravica večja kot pismarjev in farizejev, ne pojedete v nebeško kraljstvo.« Manjkala jim je temeljna krepost, ponižnost.

Marijo, katero si je Jezus današnji dan zavoljo njene deviške čistosti in ponižnosti izbral za svojo Mater, vzemimo si danes za zgled. V njeno čast opravljamo pobožnosti, molimo pred njenim oltarjem, podobami, v cerkvah, a pri tem ne ostanimo, vadimo se zlasti v čednostih, po katerih se tako odlikuje: v čistosti in ponižnosti. — Tako češčenje bo nam v korist in v proslavo Mariji. Amen.

Fr. P.

Pogled na slovstvo.

A.

1. **Dizionario italiano-sloveno.** Compilato da Dr. Giuseppe Valjavec, S. S. — **Italijansko-slovenski slovar.** Sestavil dr. Josip Valjavec, D. S. — Ljubljana 1914. Založila Katoliška bukvarna. — Uvod + 379 strani. Cena K 4'50 za vezan izvod.

Dr. Jož. Valjavec, iz Salezijanske družbe, nam je po najboljših italijanskih in slovenskih slovarjih — kakor sam pravi v uvodu — izdelal italijansko-slovenski slovar, s katerim je pač res storil lepo uslugo obema narodnostima: italijanski in slovenski. Za Italijane je njegovo delo zlasti praktične vrednosti; za nas Slovence pa pomeni tudi velik korak napredka na kulturnem polju. Tiho niza marljiv, skromen duhovnik vrsto na vrsto — cele dneve in noči! Zlaga z vztrajno pridnostjo in akribijo stran na stran — ogromno in težko je tako delo! — pa nas naenkrat višje dvigne pred kulturnim svetom, nego dvakrat sto širokoustih enodnevnih frazerjev in kričačev... Čast! — Slovar je, kolikor smo ga površno pregledali — za podrobno, strokovnjaško oceno bi ga trebalo pač tudi natančno in strokovnjaško preštudirati — zelo pregleden in praktično vrlo uporaben. Ima nad 4000 besed poleg bogate frazeologije in kratkega imenika krstnih in zemljepisnih (posebno dobrodošla!) imen. Na uvodnih straneh pojasnjuje pisatelj za Italijane glavna pravila slovenske izreke, za Slovence izgovarjanje italijanskih besed, za vse pa nekatera posebna znamenja in kratice. Za nas je italijanščina velikega praktičnega pomena: zato se je tudi že zelo učimo po šolah in privatnih tečajih. Posezimo zdaj po tem slovarju, kot novem, lepem pripomočku, da izpopolnimo svoje znanje v laščini. — Založnica, Katoliška bukvarna, je slovar zelo lepo in prikupljivo opremila. Tista anončna stran o slovensko-italijanskem delu pa pač ne spada med uvod in tekst — torej v knjigo samo!

Dr. Mih. Opeka.

2. **Slovensko-hrvatski katoliški shod v Ljubljani 1913.** Izdal pripravljalni odbor. Založila Katoliška bukvarna, Ljubljana 1913. Cena broš. K 4'60, fino vez. K 6'—.

Težko smo čakali poročila o zadnjem katol. shodu. Res se ga je osebno udeležila večina duhovnikov, toda takrat smo bili bolj očarani od zunanjega sijaja, od veličastnega sprevoda in mogočne manifestacije, nismo se mogli toliko uglobiti v notranje delovanje katol. shoda. Hkrati je zborovalo istočasno več odsekov, zato nismo mogli imeti pregleda o vsem delu in resolucijah. Poročilo je precej natančno in obširno, obsega celih 363 strani. Vsebina je tale: A. Pripravljalna dela (1—25). Obsega delovanje pripravljalnega odbora,

pozdravna in pritrdilna pisma, spored katoliškega shoda, sprejem gostov, pozdravni večer. Malo strani je sicer, pa kdo more povedati obilico truda in skrbi, ki so jih imeli pripravljalniki odseki več kot polovico leta! — B. Kako se je vršil katoliški shod (29—301). Ta del podaja opis slavnostnega spreveda, posvetitev Brezmadežni, manifestacijsko zborovanje, pozdravne govore in sliko javne telovadbe. To je bil program prvega dne. Drugi trije dnevi so bili bolj posvečeni notranjemu delovanju, delovanju v odsekih. Poročilo podaja govore, debate in resolucije odseka za versko življenje, odseka za krščansko izobrazbo, odseka za karitativno delo, socialno-ustavnega odseka. Obsega tudi govore vsakokratnega slavnostnega zborovanja. — C. Druga zborovanja ob katoliškem shodu (305—359): Zborovanje Poljakov, občni zbor »Leonove družbe«, »Slomškove zveze«, »Svete vojske«, zborovanje abiturientov, prvi kongres slovenskih katoliških pedagogov itd. Knjiga je bogato, umetniško opremljena z mnogimi slikami cerkvenih knezov in slavnostnih govornikov in s prizori iz spreveda in javne telovadbe; tudi fotografije so dovolj razločne. Prav je, da so za to imenitno knjigo vzeli lepši in trpežnejši papir. Knjiga je prepotrebna za delavca v našem izobraževalnem delu in zanesljiv vodnik v našem socialnem delovanju, obenem pa trajna priča o notranji sili in moči sv. križa. Dal Bog, da lepi sklepi ne bi ostali samo v knjigi, ampak da bi se v resnici izvršili, potem bomo zopet videli praktično krščanstvo! F. H.

4. **Mlada Breda.** Povest. Spisal dr. Ivan Pregelj. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. Slovenskih Večernic 67. zvezek. 1913.

K »pisani materi« (62. zvezek) zdaj še »pisana tašča« — malo preveč nestvorov iz nižin ljudstva. Tudi našim ljudskim pisateljem bi ne škodoval opomin Kepllerjev: »Mehr Freude!« Tu ni nič solnca, nič vzorov, nič ciljev nakvišku — preganjanje, prerivanje in spletkarjenje od dneva na dan... Ali morejo vplivati take povesti vzgojno na ljudstvo? Barbo je širša kritika soglasno odklonila. Umevno. Groteskna ilustracija je to ženšče k reku: Neunundneuzig † † † und eine Schwiegermutter macht 100. — Pisatelju pa moramo priznati, da zna pisati izredno živahno, slikati plastično, pripovedovati poljudno, da čtivo, če izvzamemo morda dolgočasno drugo poglavje, človeka potegne za seboj. Nemškemu »kateri« bi pa mnogokod želeli za namestnika »ki«. Jos. Volc.

4. **Bjelik: Dobrodošli.** — To drobno knjižico je spisal v nemščini vojaški škof Bjelik, ko je bil še vojaški kaplan. Prevedena je skoro v vse avstrijske jezike. V slovenščino jo je prevzel vojni superior mons. Ant. Jaklič in zaeno podaril slovenskim fantom-vojakom nad 3000 izvodov. Skrb za vojake novice je splošno čezdalje večja in moramo biti Slovenci za ta velikodušni dar našim mladeničem gospodu prevajalcu in avtorju hvaležni. — Knjižica ima dva dela. Prvi del je nekak navdušen nagovor na vojaka, ko prestopi prag vojašnice, ko priseže na zastavo in ko se mu opaše orožje. Veliko zlatega zrna je v teh besedah, veliko naukov, ki bodo marsikomu dvignili pogum, ga vžgali kot patriota in mu splošno koristili. Slóg je vseskozi vznéšen, navduševalen, brez suboparnega premlevanja, kakor se spodobi za mlada srca. — Drugi del pa nosi naslov: Resna beseda o samomoru. Časi kažejo, da se izredno veliko število vojakov usmrti, da je pri marsikakem polku prišlo to kar v manijo. Zoper take obupance se obrača knjiga na tem mestu in jim daje poguma ter jih resno opominja kot kristjane na strašne posledice samomora, ki jih povzroči staršem, sorodnikom in njegovi večnosti. — Oblika knjižice je zelo okusna, prevod lep. Na čelu je slika vojaškega škofa.

5. **Moč priprošnje sv. Antona.** Zgledi. Zbral dr. Jos. Anton Keller. Cena 50 h, trdo vezana 80 h. — Pod gornjim naslovom je izšla ravnokar poljudna knjižica, ki v lepih zgledih opisuje življenje in moč priprošnje velikega čudodelnika sv. Antona. Cela snov je razdeljena v tri dele, in sicer: 1. Čudeži sv. Antona v življenju. 2. Čudeži po smrti in 3. Najnovejša uslišanja po priprošnji tega velikega svetnika. Knjižica, ki je po svoji lepi vsebini v vsakem oziru zelo priporočljiva, bo gotovo vsem častilcem sv. Antona izredno dobrodošla. —

B.

1. **Ave Regina Coelorum.** Predigten und Skizzen zu Ehren Unserer Lieben Frau von Dr. Joseph Selbst. Erste Hälfte 8° (VIII+192) 1912. K 3'60. — Zweite Hälfte 8° (VIII+164), Mainz, Kirchheim & Co. 1913. K 3'60.

Marijinih pridig ne manjka, a že v semenišču smo slišali, da je dobrih prav malo. Kaj novega, kaj originalnega je težko povedati. Menda je to vzrok, ker se premalo uglobimo v dogmatični nauk o Mariji. Nekam nove pa se mi zde imenovane pridige, ki jih je izdal moguški profesor dr. Selbst. Avktor je priznan bibličisti; zato podaja največ biblične tekste o Mariji, a jih obravnava z liturgičnega, dogmatičnega in apologetičnega stališča. To je nekaj novega, kar pogrešamo pri večini govorov. Povsod se vidi, da hoče braniti Marijino čast, kakor devištvo, materinstvo, in pokazati pomen Marije za naše odrešenje in krščanstvo sploh. Pridige je govoril ob šmarnicah, zato so razdeljene v več ciklov. Naslovi nekaterih ciklov so: Ave maris stella — Marija v sv. pismu — Marijine predpobe — Marijina velikanoč — Marija in prošnji teden — Marijino vnebovzetje — Marija in binkoštni praznik — Naša Gospa presv. Rešnjega Telesa — Zmagovalka nad krivoverstvom — Apologija Marijinega češčenja — Marija in duhovno življenje. Pisatelj pravi, da se je držal navodil, ki sta jih podala homiletična tečaja v Ravensburgu in na Dunaju. Zato je to delo prav porabno, ker obsega le bolj obširne osnove za pridige kakor pa govorniško izpeljane pridige. Govorniške okraske lahko vsak pridene po svojem okusu. F. H.

2. **Das Büchlein von Unserer Lieben Frau.** Von Joseph Hilgers S. J. Mit drei Bildern von Ittenbach, 12° (VIII+374). Freiburg, Herder 1913. Cena K 2'40, vez. K 3'12.

Jezuít Hilgers je novejši ascetični pisatelj. Kaj je namen te knjižice, nam pove v uvodu. »Omnia instaurare in Christo« — to je naša naloga v sedanjih časih. Toda težko je najti boljšega sredstva v dosego tega namena, kakor je ravno pravo Marijino češčenje, in temu hoče služiti tudi to pisateljevo delo. Dva oddelka ima. Prvega je naslovil: Katoliški nauk o Mariji (1—95). Pokazati hoče tesno vez med krščanstvom in Marijo, tako da se ta dva pojma ne moreta ločiti, »brez Marije bi krščanstvu veliko manjkalo«, hkrati pa tudi potrebo Marijinega češčenja za krščansko življenje in za krščansko popolnost. Nauk o Mariji obsega v sebi tudi nauk o Kristusu, zato je Marija pot h Kristusu, odtod tudi važnost in pomen Marijinih družb (str. 47., 95.). Drugi del (96—376) pa obsega do trideset premišljevanj iz Marijinega življenja. Ne pove sicer ničesar novega, a vendar je vse globoko zamišljeno, jasno izraženo in v prav razumljivi obliki. Kar je našel lepega v sv. pismu o Mariji, kar so povedali cerkveni očetje, iz vsega tega je spletel lep šopek in podal v tej knjižici. Zato je to delce priporočljivo kot ascetično berilo za izobražene ljudi in tudi porabno za šmarnične govore. F. H.

3. **Die Erziehung der Jugend in den Entwicklungsjahren.** Von Dr. Jak. Hoffmann. Freiburg i. B. 1913. Herdersche Verlagshandlung. Cena vezani knjigi M 3'50.

»Quid maius, quam animis moderari, quam adolescentulorum fingere mores? Omni certe pictore, omni certe statuario ceterisque huiusmodi omnibus excellentiorem hunc duco, qui invenum animos fingere non ignoret.« Tako meni sv. Janez Krizoston v homiliji 18. pogl. sv. Matevža. Vzgoja je gotovo nekaj vzvišenega, ali komu pa niso znane tudi težave »adolescentulorum fingere mores?« Ker sama praksa ne dá še vsega, zato je velikega pomena, da vé vzgojitelj za tozadevno literaturo, kjer najde zanesljivih, preizkušenih in na krščanski podlagi stoječih navodil za uspešno, smotno vzgojo. Da živimo res v »stoletju otroka«, kaže od dne do dne se množeča pedagoška literatura. Dr. Hoffmann sam našteje 94 del (revij itd.), ki jih je rabil pri sestavi tega dela, in to izvečine publikacije zadnjih let. Pisatelj ne podaja pedagogike sploh, ampak vpošteva samo najvažnejšo in najkočljivejšo dobo v človekovem razvoju, dobo pubertete. Namen tega dela je,

pokazati dalekosežnost tega razvoja in njegov vpliv na ves razvoj mladega človeka: njegovo osebnost, njegovo umsko in нравno življenje. Če ta moment vpoštevamo, bomo morali mladinsko psiho drugače presojati. Koliko pojavov pri mladini smo si morebiti razlagali kot proizvod hudobije, pa niso nič drugega kot fiziološki učinki, ki reagirajo na dušni in telesni razvoj mladega bitja; treba jih je vpoštovati, postaviti jim gotove meje in jim dati pravi pravec. V tem zmislu opisuje pisatelj v 1. delu knjige telesni razvoj v tej dobi, kaj ga pospešuje (telovadba, igre, šport, potovanje, počitek...), kaj ga ovira (n. pr. alkohol, nikotin). V 2. delu obravnava duševne zmognosti, kako se razvijajo v tej dobi s svojimi posebnostmi. 3. del obsega нравno vzgojo, vzgojo volje in značaja, vzgojo čustev. Tukaj se obširno peča s seksualno pedagogiko. Velikega pomena je v tem oziru preventivna sredstva, profilaksa. Mnogi moderni pedagogi svetujejo koedukacijo obeh spolov kot sredstvo za povzdigo seksualne nravnosti. Pisatelj je odločno zoper koedukacijo in citira (str. 24.) mnenje Wanzoldta, najboljšega poznavatelja razmer na dekliških šolah v Nemčiji, ki pravi, »da so duhovniki in odlični zdravniki v večini zoper koedukacijo«. — Poglavje o berilu naj bi zlasti prebrale gospe po naših mestih; brez dvoma bi se potem duševni nivó naših gospodičen za nekoliko dvignil! Oobisku gledišč in kinematografov ima avtor sodbo pametnih ljudi. — Komaj bi si vzgojitelj mogel predstavljati, kolikega pomena je ravno doba razvoja, doba pubertete, celó za religiozno življenje človekovo; kako se ravno v tej dobi navadno položi temelj neveri ali vsaj indiferentizmu, ali pa utrdi drevesce otroške vernosti. 4. poglavje, ki ta moment obravnava, je za nas sila važno. Kolikokrat vidi duhovnik, da nekaj vre v mladem srcu, kako se porajajo dvomi itd., pa si ne vé tolačiti, odkod to, in če si tudi zna razlagati te simptome, pa ne vé leka! — K sklepu je dodan opis duševnih bolezni v dobi pubertete in navodilo, kako ravnati s takimi reveži.

Ko beremo sestavke v tem delu, iznova vzljubimo mladino in iznova podnetimo veselje do vzgojnega dela, kar je potrebno, da nam ob neuspehih ne upade pogum in vztrajnost. Ta ali oni bo videl v marsikaterem poglavju portret svoje lastne osebnosti izza dobe razvoja, pa bo to nov impulz, da se bo s še večjo ljubeznijo vrgel na delo za osrečitev mladine. — Knjiga vpoštevava razvoj obojega spola, dečke in deklice, mladeniče in dekleta, in kjer se kaže v razvoju kaka diferenca, tam obravnava deklice še posebej; posebno pozornost obrača knjiga na najbolj ogroženi kontingent mladine, na dijaštvo. Zato moremo in moramo knjigo priporočati vsem, ki imajo z mladino opraviti, ne samo po internatih, ampak z mladino sploh: starši, učitelji, zlasti še duhovniki, ki jim je od Boga dana oblast in dolžnost vzgajati stare in mlade.

J. Kovač.

Glasba.

Mašne pesmi za mešani, deloma enoglasni zbor z orglami, zložil St. Premrl, stolni kapelnik, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Partitura 1 K 80 vin., glasovi po 30 vin. — Cerkveni zbori, večji in manjši, bodo te pesmi z veseljem pozdravili; saj nam je posebno mašnih napevov začelo primanjkovati. Več let že ni noben skladatelj izdal večje zbirke mašnih pesmi, in te najbolj potrebujemo. Gospod skladatelj je torej s to izdajo pomagal našim zborom iz zadrege. Te pesmi so tako lepe, da jih moramo prištevati med najlepše slovenske mašne pesmi. Zložene so tako v pobožnem duhu in lepem slogu, da jih bodo cerkveni zbori sigurno z najlepšimi uspehi proizvajali. Hvalevredno je, da ima partitura in glasovi precej večjo obliko, kakor je bila zadnji čas v navadi; tisk je izredno lep in razločen.